

V tej številki:

Pregled stanja splošnih knjižnic v letu 2011	1
Poročilo o udeležbi na konferenci Internet Librarian International 2012	2
37. srečanje direktorjev ISSN centrov	5
Izzivi sodobnih tehnologij: konkurenčna prednost knjižničnih storitev: 5. skupno posvetovanje visokošolskih in specialnih knjižnic	9
Študijski obisk litvanskih splošnih knjižnic	13
Noč čarovnic v Knjižnici Makse Samsa Ilirska Bistrica in druge oblike dela z mladimi	20
Mesec šolskih knjižnic	21
Nisem od tu	23
Posvetovanje »Izzivi sodobnih tehnologij«	24

Pregled stanja splošnih knjižnic v letu 2011

V Narodni in univerzitetni knjižnici, Centru za razvoj knjižnic smo pripravili kratek pregled stanja splošnih knjižnic v letu 2011, kakor ga kažejo statistični podatki, ki smo jih zbrali v rednih letnih meritvah.

Mreža splošnih knjižnic kaže ustaljeno sliko, sestoji iz 58 osrednjih knjižnic, ki so vse razen ene javni zavodi. Knjižnično dejavnost zagotavljajo v 261 krajevnih knjižnicah, 76 postajališčih premičnih zbirk in na 675 postajališčih bibliobusov. V Sloveniji deluje 12 bibliobusov, ki se ustavljajo v 582 krajih, tudi v zamejstvu.

Vendarle pa stanje mreže po občinah kaže na nezadostno pokrivanje prebivalstva, zlasti na vzhodu države. V 54 od 211 slovenskih občin ni krajevne knjižnice, deset občin pa je povsem brez knjižnične dejavnosti.

Prihodki vseh splošnih knjižnic skupaj so znašali 50.215.696 EUR, glede na njihovo višino v letu 2010 to pomeni zmanjšanje za 1,4 %. Občine prispevajo 81 % finančnih sredstev, država 9 %, drugi viri 2 % in lastni prihodki iz izvajanja javne službe 8 %, pri čemer prihodki od nadomestil za včlanitev (članarine, vpisnine) pomenijo 3,5 % vseh sredstev. V strukturi prihodkov se je glede na leto poprej znižal prispevek države in sicer za 4,7 %, knjižnice so iz drugih virov prejele za 35 % manj sredstev, medtem ko so povečale prihodke iz nadomestil za včlanitev za 11 %. Na vsakega prebivalca Slovenije so knjižnice prejele v povprečju

24,43 EUR. Na regionalni ravni se povprečni prihodki knjižnic precej razlikujejo, knjižnice so najboljše financirane na Goriškem območju z 31 EUR na prebivalca, zatem na Osrednjeslovenskem območju z 29 EUR na prebivalca, medtem ko imajo najnižjo raven financiranja na Štajerskem območju z 20 EUR, na Pomurskem 17 EUR in na Spodnjepodravskem s 16 EUR na prebivalca.

Knjižnice so za nakup gradiva porabile 8.521.817 EUR, kar pomeni zmanjšanje sredstev za 0,6 % glede na 2010. Pri tem so za nakup elektronskih virov porabile 210.410 EUR, sredstva so se zmanjšala za 44 % glede na leto poprej.

Prirast knjižničnega gradiva je obsegal 538.830 enot in je manjši za 2,7 % glede na leto 2010. Knjižnice so v povprečju presegle določila normativov (Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe), vendar pa niso dosegle določil Standardov za splošne knjižnice.

Knjižnične zbirke vseh knjižnic štejejo 10.832.107 enot gradiva, od tega je 88 % knjig in brošur, 8 % neknjižnega gradiva in 4 % serijskih publikacij. Glede na leto poprej so se povečale za 2,6 %. Velikost knjižničnih zbirk presega določila normativov in tudi določila Standardov glede obsega knjig in neknjižnega gradiva.

Knjižnice so odpisale 238.700 enot gradiva, kar pomeni 44 % delež prirasta. Odpis je bil manjši za 9 % kot leta 2010.

Lastne podatkovne zbirke je gradilo 22 knjižnic, gre za 121 podatkovnih zbirk dostopnih na daljavo, od teh so jih 80 gradile v sodelovanju z drugimi knjižnicami.

V splošnih knjižnicah je bilo zaposleno 1.384 oseb, od teh jih je knjižničarsko delo opravljal 80 %, tehnična dela 9 % in upravno delo 11 %. Po ekvivalentu polne zaposlitve je bilo v rednem delovnem razmerju 1.173 delavcev, od tega 924 strokovnih delavcev in 249 delavcev, ki so opravljali druga dela. Raven zaposlovanja je praktično enaka kot leta 2010.

Največjo pridobitev pri prostorskih pogojih knjižnic v letu 2011 pomeni nova zgradba knjižnice v Kranju, nove prostore so dobile tudi krajevne knjižnice v Podnanosu, Podvelki, Polzeli, Preboldu, Šentrupertu, Turnišču in Zadvoru. Prostor namenjen knjižnični dejavnosti je skupno obsegal 105.473 m², glede na leto poprej se je povečal za 3,8 %. Knjižnice nudijo uporabnikom 6.651 čitalniških sedežev, ki lahko na skoraj polovici vseh (47 %) svoj računalnik povežejo z omrežjem knjižnice. Izposoja in vračanje gradiva s knjigomati omogoča 24 knjižnic. Skupno jih je 51, opravili so 2.133.195 avtomatiziranih storitev, 58 % več kot v letu 2010.

V splošne knjižnice je bilo skupno včlanjenih 498.308 prebivalcev. Glede na število celotnega prebivalstva to pomeni 24,2 % delež. Delež ostaja že nekaj let na ravni okoli 25 %, vendar je v letu 2011 padel za 1,2 % gle-

de na leto 2010. Spodbudno pa je povečanje števila članov v starosti do 15. let za 1,1 %. V knjižnice je tako včlanjeno 52 % mladih prebivalcev do 15. leta starosti in 20 % odraslega prebivalstva.

Slovenske splošne knjižnice je skupno obiskalo 9.951.460 uporabnikov (fizični obisk), število obiskovalcev se je povečalo za 4,3 % glede na leto poprej. V namen izposoje na dom je knjižnice obiskalo 6.818.978 uporabnikov, v namen udeležbe na prireditvah pa 822.551 obiskovalcev.

Obseg uporabe splošnih knjižnic se kaže tudi v številu enot knjižničnega gradiva izposojenega na dom. V letu 2011 si je član-

stvo na dom izposodilo 24.548.143 enot, obseg se je povečal za 4 % glede na 2010. Center za razvoj knjižnic je za poročevalsko leto 2011 prvič meril obseg podaljšanj roka izposoje. Člani so skupno podaljšali rok za 9.442.186 enot gradiva, kar pomeni 38,5 % delež vseh enot izposojenih na dom. Uporabniki so si poleg gradiva, ki so si ga izposodili na dom, gradivo izposodili le v knjižnico. Obseg tovrstne izposoje je bil 988.955 enot gradiva.

Obseg medknjižnične izposoje je precej manjši od izposoje gradiva na dom in v knjižnico, saj predstavlja le 0,1 % delež. Uporabniki so si iz drugih knjižnic izposodili 10.126 enot gradi-

va ali kopij, splošne knjižnice pa so uporabnikom v drugih knjižnicah izposodile ali posredovale 8.281 enot ali kopij.

Splošne knjižnice so organizirale skupno 23.580 prireditev, njihovo število se je povečalo za 12 % glede na leto 2010. Poleg tega so izvedle 26.914 ur usposabljanj (12 % več kot leta 2010), od tega za uporabo elektronskih virov 7.981 ur (2 % manj kot 2010). Usposabljanj se je udeležilo 108.310 uporabnikov (7 % več kot leta 2010).

Gorazd Vodeb
Narodna in univerzitetna knjižnica

POROČILA

Poročilo o udeležbi na konferenci Internet Librarian International 2012

London, 29.—30. 10. 2012

Letošnja 14. konferenca ILI je imela naslov Reimagine, Renew and Reboot: Innovating for Success. Organizatorji so jo tokrat preselili v prostore Olympia Conference Center v Londonu, kar se je izkazalo za zelo pametno odločitev, saj so bili pripomočki, ki so potrebni za izvedbo take konference, veliko boljši kot na predhodnih konferencah, ki so se odvijale v konferenčnih prostorih različnih hotelov. Konferenca je gostila preko 300 delegatov s celega sveta, 87 govorcev, trajala je dva dni in bila razdeljena na tri vzpo-

redne seje. Rdeča nit konference je bila tokrat predstavitev novih tehnologij, uporaba različnih orodij v knjižnicah in predstavitev dobrih praks. Trenutno stanje nastalih razmer nam kaže kako pomembno je zagotoviti ustrezne storitve, uporabljati primerna orodja in raziskati možne alternative ne glede na informacijsko okolje, v katerem smo. Potrebno je nuditi ustrezne storitve, ki so hkrati tudi stroškovno učinkovite. Poudarek je bil v partnerstvu in transparentnosti glede novih pristopov v razvoju in širjenju znanja, ter vse večjemu zavedanju, kako je za knjižnice pomembno dobro obvladovanje veščin komunikacij, odpiranje dostopa do informacij, podatkov in znanja.

Na konferenci sta bili dve uvodni predavanji: **R. David Lankes** (Syracuse University School of Information Studies) se konference ni mogel udeležiti, vendar je pripravil krasno video predstavitev z naslovom **Prenehajte izposojati in začnite deliti**. Lankes trdi, da prihodnost naših knjižnic ni v naših zbirkah, oziroma stavbah, ampak v našem odnosu do tistih, katerim služimo. Knjižnica naj služi kot platforma, kjer se

Slika 1: Utrinek s konference
(vir: ILI 2012 Photovibe.net)

člani družijo in izmenjujejo svoje sposobnosti, ideje, mnenja in znanja. Knjižnico ustvarja knjižničar, ker deli znanja z drugimi, ker je sposoben prilagajanja in pomoči ljudem, ko ga potrebujejo, poleg tega pa opravlja tudi vsa knjižničarska dela. Ne smemo imeti razlogov, da se počutimo ogrožene zaradi vseh novih informacijskih orodij, kot so npr. Google, Amazon in drugi. Ta orodja nam omogočajo, da bomo še boljši. Bistvo knjižničarstva je pomagati ljudem najti in uporabiti informacije za izboljšanje, olajšanje življenja njih samih in naše skupnosti. Več orodij kot imamo na voljo, boljši bomo pri izmenjavi informacij, več ljudi kot bo sodelovalo, bolj bomo delili in boljša skupnost bomo postali. Najprej moramo ugotoviti, kaj ljudje-člani (avtor poudarja izraz člani knjižnice in ne uporabniki knjižnice) potrebujejo in jim pomagati do tega. Sedaj so informacije najdljive bolj kot kdajkoli prej, zato smo zelo pomemben člen v družbi, da pomagamo ljudem do njih, pomagamo pri analizi najdenega in pomagamo pri uporabi različnih orodijh za iskanje in učenje.

Roly Keating (izvršni direktor British Library) je bil do leta 2012 zaposlen na BBC in prinaša bogate izkušnje v digitalizaciji iz BBC-ja, saj je pomagal razvijati in izvajati strategijo digitalizacije BBC-ja. Svojo predstavitev je naslovil **Pot k digitalnemu v British Library**. Najprej je povedal, da knjižnico dnevno obišče preko 16.000 uporabnikov (osebno in preko spleta), da knjižnica poseduje fond preko 150 milijonov gradiva v različnih jezikih in da je letni prirast preko 3 milijone novega gradiva. Digitalna revolucija odpira ogromne možnosti za British Library, saj med drugim omogoča tudi zbiranje in združevanje dela nacio-

nalnega gradiva, ki je v Veliki Britaniji in drugod po svetu. Tako prihaja do digitalne združitve starih rokopisov, ločenih po drugih celinah in k večjemu sodelovanju med raziskovalci. Pričakovanja o tem, kaj je mogoče doseči, so razumljivo visoka. Spletne vsebine so začeli arhivirati leta

2004, pojavlja pa se problem, ker nimajo še zakona in morajo vsakega vprašati za dovoljenje. Tako se je veliko gradiva, ki je bilo rojeno digitalno, izgubilo, ker ni bilo arhivirano. Leta 2013 naj bi zakonodajo dobili in poleg BL, bodo imeli še 5 depozitarnih knjižnic v Britaniji in na Irskem.

V nadaljevanju navajam nekaj zanimivejših predavanj:

Åke Nygren (Stockholm Public Library) je v svoji predstavitvi **Kako izstopiti iz knjižničarskega mehurčka z uporabo družbenih omrežij** poudaril pomen orodij, kot so Twitter, LinkedIn in Facebook na delovanje knjižnice. S pravilno strategijo lahko knjižnice z uporabo teh orodij oglašujejo svoje storitve in sodelujejo s svojimi uporabniki, vendar je zelo pomembno, da niso same sebi namen oz. namenjene knjižničarjem ampak uporabnikom. Poudaril je, da je zelo pomembno prepoznati mehurček, definirati strategijo, jo organizirati in končno stopiti ven iz mehurčka.

Phil Bradley (neodvisni internetni svetovalec) je tudi letos predstavil novosti in svoja opažanja pri iskanju spletnih orodij, ki so zanimiva za knjižnice. V predstavitvi **Kar je Phil našel** je izpostavil najnovejše spletne strani, aplikacije za mobilne naprave in nova socialna omrežja oz. njihove hibride. Naštela bom le nekaj najbolj zanimivih in sicer Google Knowledge Graph, iskalno orodje Clusty, Symbol Hound za iskanje simbolov, Quixey za iskanje aplikacij, Firefox Addon za iskanje podobnih strani, Find Sounds za iskanje glasov, iskalnik Social Searcher, Lookup People za iskanje ljudi, Creative Commons Search Engine, Woven in drugi.

Arthur Weiss (AWARE UK) je naslovil svojo predstavitev **Glej ptička!** in v njej predstavil različna orodja za analiziranje tvitov in vsebine Twitterja. Predstavil je TweetDeck (Twitter) in HootSuite, ki vse dejavnosti prikažeta v enem oknu, Twitter for Busy People (t4bp.com), ManageFlitter za upravljanje z računom, SilverBird, Tweetcaster (Android), orodja za upravljanje z več računi in druge.

A. Weiss je imel še eno predstavitev in sicer **Neznani Google**, kjer je predstavil orodja znotraj Google, ki niso vidna v orodni vrstici iskalnika. Google News nam išče staro časopisje, Google Fusion Tables grafira dnevne podatke, lahko uvažamo tabele, grafe tudi v Google Dokumente, Google Public Data nam išče aktualne sploš-

Slika 2: Utrinek s konference (vir: ILI 2012 Photovibe.net)

ne podatke, Google Trends / Think Insights išče aktualne teme in izrisuje grafe, lahko poiščemo podjetja in njihove podatke, Google Cultural Institute išče kulturne ustanove, Google Art Project omogoča obiske muzejev (kjer je na voljo) in ogled njihovih umetnin oz. virtualne razstave, Google StreetView Gallery omogoča virtualni sprehode po ulicah velikih in znanih mest, Google WorldWonder Project, Driverless cars, Google glasses, Space elevators ...

Angela Hamilton (University of Toronto Scarborough) je predstavila dobro prakso v njihovi knjižnici in svojo predstavitev naslovila **Priskrbeti knjižničarja študentu**, osebna storitev na daljavo. Visokošolske knjižnice se razvijajo v to smer, da bi študentom, ki le redko (ali nikoli!) prihajajo v knjižnico nudili dobre storitve. Zato je potrebno najprej postaviti učinkovito spletno stran, kjer lahko najdejo vse potrebne informacije, kot so navodila za raziskovalne naloge, online referenčno mrežo in druge storitve, ki zagotavljajo, da imajo študentje dostop do odgovorov na vsa svoja vprašanja, ne da bi se zavedali, da je v ozadju strokovno delo knjižničarja. S prilagoditvijo storitev na spletu lahko knjižničarji izpolnijo potrebe študentov na način, ki je primeren in dostopen, medtem ko gradijo svojo blagovno znamko »knjižničarja«.

Karen Marie Øvern (Gjøvik University College, NOR) je imela kratko, vendar zelo zanimivo predstavitev **Uporaba storitve Google Obrazci za sodelovanje študentov na predavanjih**. Pokazala je, kako lahko tečaje za uporabnike naredimo bolj zanimive s tem, da tečajnike aktivno vključimo v tečaje. Pri tem si je pomagala z Google Obrazci, v katerih je pripravila anketo in jo ponudila tečajnikom sredi predavanja. Ker storitev omogoča takojšen vpogled v odgovore in rezultate, lahko skupaj s tečajniki naredimo analizo rezultatov.

Slika 3: Utrinek s konference
(vir: ILI 2012 Photovibe.net)

Sharon L. Bostick (Illinois Institute of Technology) je svojo predstavitev naslovila **Vse razen knjižnice**, prepoznavanje študentske anksioznosti do knjižnice v digitalni dobi. Ko se taki študentje-uporabniki soočijo z dejstvom, da potrebujejo informacije iz knjižnice, postanejo tako zaskrbljeni, da ne morejo pristopiti k problemu logično in učinkovito. Strahovi se porajajo zaradi občutka, da so bili drugi študentje usposobljeni za uporabo knjižnice, medtem ko sami niso usposobljeni in se počutijo nesposobne. To smatrajo kot sramoto, ki jo morajo skriti in predivdevajo, da bi postavljanje vprašanj knjižničarjev privedlo do razkritja te nesposobnosti. Ta teorija je bila narejena na podlagi kvalitativne raziskave Library Anxiety Scale. Tudi v današnjem spletnem okolju obstaja anksioznost. Mnogi študenti se ne zavedajo, da v resnici uporabljajo knjižnico, ko brskajo in iščejo po spletnih straneh knjižnice. Prav tako se morda ne zavedajo dostopnosti pomoči, ki so na voljo spletnim uporabnikom. Različni vmesniki, informacijski viri in drugi spletni viri so lahko za takega uporabnika zelo konfuzni in frustrirajoči, podobno kot se to zgodi v fizičnem okolju knjižnice. Zato avtorica predlaga naslednje: zavedati se, da strah pred knjižnicami obstaja, uprite se pogosto izrečeni frazi, da je nekaj enostavno za uporabo, komunicirajte z različnimi prijaznimi načini, zagotovite interaktivno podporo, izkoristite besedilno sporočanje, zagotovite povezave do natančnih navodil za uporabo in razmislite o jezikovnih in kulturnih izhodiščih za tuje študente.

Konferenca je potekala v zelo sproščenem vzdušju, polnem knjižničarjev entuziastov. Premori med posameznimi predstavitvami so bili odlična priložnost za izmenjavo praks, mnenj, deljenje izkušenj in porajajočimi se novimi idejami.

Nataša Jordan
Narodna in univerzitetna knjižnica

Nekaj predstavitev v celoti dostopnih na SlideShare:

- <http://www.slideshare.net/Philbradley/things-phil-has-found-2012>
- <http://www.slideshare.net/ssblabs/how-to-step-out-of-the-library-bubble-using-social-media-14919288>
- <http://www.slideshare.net/ArthurWeiss1/ili-twitter>
- <http://www.slideshare.net/ArthurWeiss1/ili-unknown-googlefull>

37. srečanje direktorjev ISSN centrov

Biblioteca Nacional de Portugal, Lizbona, 8.–11. oktober 2012

Vsakoletno srečanje direktorjev nacionalnih ISSN centrov je oktobra 2012 v organizaciji nacionalne portugalske knjižnice Biblioteca nacional de Portugal potekalo v Lizboni. Srečanja se je udeležilo 41 direktoric in direktorjev nacionalnih ISSN centrov z vsega sveta ter trije predstavniki mednarodnega ISSN centra, ki pod okriljem UNESCO deluje v Parizu. Trenutno po vsem svetu deluje 88 nacionalnih centrov, ki so doslej v mednarodni register prispevali 1.500.000 zapisov, od tega slovenski nacionalni center približno 6.000.

Kontinuirani viri, dostopni prek mobilnih naprav

»To a baby, a magazine is an iPad that does not work.« (www.youtube.com/watch?v=aXV-yaFmQNK)

Vse več naslovov serijskih publikacij vseh zvrsti in žanrov je dandanes na voljo tudi v formatih, ki so namenjeni uporabi prek mobilnih naprav. Dodeljevanje številke ISSN takšnim naslovom v praksi do sedaj ni pogosto niti v državah, kjer je produkcija veliko večja kot pri nas. Spričo nenehnih in velikih sprememb na področju produkcije, distribucije in dostopa do kontinuiranih (in seveda tudi drugih) virov se odpirajo različna vprašanja, med njimi tudi vprašanje, koliko številke ISSN naj dobi naslov, ki je npr. dostopen prek spleta in mobilnega telefona, pa tudi prek pametnega telefona in tablice.

Na srečanju v Sarajevu 2011 je bilo sprejeto začasno pravilo o dodelitvi ene številke ISSN za različne *spletne verzije* istega naslova kontinuiranega vira: digitalizirana verzija, izvorno digitalna verzija, verzije v različnih formatih (pdf, html) ter optimizirane spletne verzije, dostopne prek različnih aplikacij (iPhone, iPad, Android, e-bralniki ...). V letu 2012 izvedena anketa, v kateri je sodelovalo 38 nacionalnih centrov, je pokazala, da večina sodelujočih podpira to priporočilo, izkazalo pa se je tudi, da je zahtevkov za dodelitev ISSN takšnim publikacijam malo in da ni jasno, kakšno smer bo ubral prihodnji razvoj na tem področju. Obstaja tudi velika verjetnost, da se bodo založniki zavzemali za podrobnejšo razdelanost dodeljevanje številke ISSN na ravni produkta, rešitev pa ni primeren niti za primer, ko se na primer dve spletni verziji ali več zelo razlikujejo, npr. verzija časnika v formatu pdf in spletna verzija istega naslova, za katero bi lahko rekli, da gre pravzaprav za integrirni vir (npr. tiskano Delo, Delo v pdf formatu in Delo.si). Pravilo je bilo nekoliko preoblikovano tako, da je mogoče dodeliti dve številki ISSN istemu naslovu, če je med verzijama velika razlika, zapisa pa med seboj povezati prek polj za povezovanje kot »druga izdaja« (pomeni drugačno vsebino) ali »druge povezave«, nikakor pa ne kot »izdaja na drugem mediju« (pomeni enako vsebino v drugačni obliki).

Tisk na zahtevo: tisk na zahtevo publikacije, ki sicer obstaja v spletni obliki: v takšnem primeru tiskani izdelek ne velja za verzijo na drugem mediju; tako ISSN spletne verzije velja tudi za vse zvezke, pridobljene v okviru tiska na zahtevo.

Drug problem v zvezi s tem področjem pa so ustrezni *metapodatki* za katalogizacijo virov za mobilne naprave oziroma za označevanje tega, da je določen vir dostopen v različnih formatih ali na različnih spletnih naslovih oziroma platformah. Ustrezni polji oziroma kod za te podatke namreč ni niti v formatu MARC 21 niti v formatu UNIMARC.

Psevdoznanstvene publikacije

Problem, s katerim se pri nas (še) nismo srečali, so tako imenovane *psevdoznanstvene publikacije*. Marsikateri nacionalni ISSN center se je že srečal z zahtevki za dodelitev ISSN številke naslovom »znanstvenih« revij, za katere se pogosto izkaže, da imajo izmišljen uredniški odbor oziroma uredniški odbor z imeni (znanih) ljudi, ki pa o tem ne vedo ničesar. Namen je seveda goljufija, marsikdo je pripravljen plačati za objavo svojega članka v publikaciji z zvanečim uredniškim odborom ... Postavlja se vprašanje, ali so nacionalni ISSN centri tisti, ki naj presodijo, ali gre res za strokovno vsebino in /ali vsaj obliko, kajti pogosto se izkaže, da tak »naslov« v resnici vsebuje

samo povezave do člankov, objavljenih v drugih publikacijah, in da s tem seveda krši avtorskopravno zakonodajo.

Sklenjeno je bilo, da nacionalni centri niso tiste ustanove, ki naj bi preverjali vsebino publikacij in odločale o tehtnosti le-te ter na tej osnovi dodeljevale številko ISSN, mogoče pa je zavrtni dodelitev številke, če se izkaže, da založnik namenoma posreduje napačne oziroma izkrivljene informacije, ali pa zadržati dodelitev številke, dokler jim založnik ne posreduje prve številke v celoti. Predlagano je bilo tudi, da naj bi nacionalni centri zavračali dodelitev številke, kadar gre za očitno kršenje avtorskopravne zakonodaje, vendar je bilo hkrati poudarjeno, da gre za zelo občutljivo področje in da je o tej temi nedvomno potrebna nadaljnja diskusija.

FRBR in kontinuirani viri: zapleteno razmerje

Že vse od odločitve za oblikovanje in sprejem pravilnika za katalogizacijo Resource Description and Access (RDA) na konferenci v Torontu leta 1997, ko se je pokazala potreba po temeljiti reviziji AACR2, poteka intenzivna razprava o kompatibilnosti oziroma uporabnosti RDA za različne vrste virov. Osnovna razlika med RDA in AACR je strukturalna: RDA temelji na konceptu FRBR.

Marca 2012 je Library of Congress najavila implementacijo RDA v marcu 2013. Implementacijo v letu 2013 načrtujejo tudi British Library, Library and Archives Canada, National

Library of Australia in Deutsche Nationalbibliothek.

RDA je bil oblikovan kot mednarodni standard in je usklajen z Izjavo o mednarodnih katalogizacijskih načelih IFLE iz leta 2009 (slovenski prevod je dostopen tudi na IFLINI spletni strani na naslovu http://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/icp/icp_2009-sl.pdf), ter z mednarodno sprejetim načinom prikaza podatkov in s kodiranjem. Na območju Evrope v tem okviru deluje European RDA Interest Group (EURIG), katerega članica je tudi Irena Kavčič iz Narodne in univerzitetne knjižnice.

Novi katalogizacijski pravilnik RDA, ki temelji na konceptu FRBR, bo precej preoblikoval vplival sedanjo katalogizacijsko prakso, pri kontinuiranih virih pa še posebej. Ker bodo posamezne entitete po FRBR-ju v katalogu povezane, se postavlja tudi vprašanje, za katero entiteto in na kateri ravni naj kot identifikator funkcionira ISSN, na ravni *oblike* ali na ravni *vsebine*. Katalogizacija serijskih publikacij oziroma kontinuiranih virov se že od nekdaj v določenih vidikih razlikuje od katalogizacije drugih virov, predvsem zato, ker posamezni naslovi izhajajo dlje časa, včasih tudi zelo dolgo, in se v tem obdobju v marsikaterem pogledu tudi spreminjajo (pogostnost izhajanja, izdajatelj, format, grafična podoba ...).

V okviru modela FRBR, ki operira s pojmi *delo*, *pojavná oblika*, *izrazna oblika in enota*, se postavlja vprašanje, koliko zapisov

za isti naslov na različnih nosilcih zapisa naj naredimo? Vprašanje, ali so za različne pojavné oziroma izrazne oblike potrebni posamezni zapisi ali je potreben le en zapis za isti naslov, iz katerega so razvidni podatki o vseh verzijah, je že staro. (V ameriški katalogizacijski praksi sta npr. uveljavljena oba načina, čeprav je v okviru ameriške skupine CONSER (Cooperative online serials program) uradno priporočen prvi.)

Model FRBR, ki opredeljuje bibliografske entitete in odnose med njimi, je v nekaterih vidikih težko priličiti dejanskemu stanju na področju kontinuiranih virov.

»Delo« npr. pri serijski publikaciji pomeni serijo v celoti, izrazne oblike pa so lahko: besedilo v izvirnem jeziku ter prevod izvirnega besedila v drug jezik. Različne pojavné oblike pomenijo različne nosilce, npr. tisk, spletna verzija, mikrofilmska reprodukcija ipd. Enota pa pomeni vse zvezke/dele/številke serijske publikacije.

Problem uporabnosti koncepta FRBR za kontinuirane vire se pokaže predvsem na ravni *izrazne oblike*: je npr. elektronska verzija nova izrazna oblika, če ima enako vsebino kot druge pojavné oblike, ki izhajajo istočasno?

En bibliografski zapis za različne enote ni ustrezna rešitev, če so te enote različne pojavné oblike istega naslova. Tu se poruši tudi sistem ISSN, ki predvideva različne številke za isti naslov na različnih nosilcih, npr.

za tiskano in spletno verzijo. V zdajšnjem sistemu sta oba zapisa povezana z ISSN-L (»linking ISSN«, povezovalni ISSN med npr. istim naslovom na različnih medijih, postane prvi dodeljeni ISSN, ne glede na medij). Predlog s strani FRBR je, naj bi ISSN dodeljevali na ravni dela (enotni naslov) in ne na ravni pojavnih oblik. S strani ISSN je bil podan predlog, da bi za identifikacijo dela uporabljali *ISTC (International Standard Text Code)*, poleg številke ISSN, s katero bi identificirali posamezne pojavnosti oblike, se pravi en naslov na različnih fizičnih nosilcih zapisa.

Ena izmed možnosti, kako bi med sabo povezali različna dela, bi bila uporaba tako imenovanega *enotnega naslova* (»uniform title«, tudi »standard title« ali po RDA »izbrani naslov« oziroma »normativna točka dostopa«, kakor je ta naslov poimenovan v Izjavi o mednarodnih katalogizacijskih načelih iz leta 2009). S takšnim naslovom bi lahko povezali različne izrazne in pojavnosti oblike ter enote.

Skladna s pravilom o dodelitvi nove ISSN številke, kadar gre za večjo spremembo naslova, pri čemer se lahko izgubi podatek, da je novi naslov dejansko nadaljevanje prejšnjega, je tudi predlagana uvedba *International Standard Serial Title (ISST)*, ki bi ga uporabljali poleg ISSN, in je, kakor že ime pove, »enotni naslov serijske publikacije«.

Osnovno načelo ISSN o doslednem in izčrpnem dodeljevanju številke ISSN publikacijam, ki

so po svoji naravi serijske, ne glede na vsebino ipd., za kontinuirane vire v celoti ne velja več: pri spletnih integrirnih virih je zaradi njihove številčnosti in »minljivosti« moral biti sprejet kompromis in za dodelitev številke ISSN spletnim integrirnim morajo biti izpolnjeni določeni pogoji:

1. Bibliografski vir v večji meri sestoji iz besedila, ki je urejeno in oblikovano v skladu z uredniškimi ali novinarskim načeli.
2. Uredništvo je navedeno (ime založnika/izdajatelja ali vsaj država izida).
3. Naslov se ne spreminja (se pravi, da ostaja enak, tudi kot se vir dopolnjuje/spreminja); naslov je razločno viden in zlahka najdljiv.
4. Spletna publikacija ima delujoč URL (se pravi URL, ki vodi neposredno do publikacije same).
5. Spletna publikacija obravnava določeno področje in je namenjena opredeljivim določenim skupini uporabnikov.

Številke ISSN pa **ne dodelimo**:

1. Osebnim spletnim virom (osebne spletne strani, spletni dnevniki).
2. Spletnim stranem institucij in družb ter komercialnim spletnim stranem (reklame, podatki o določenem izdelku ali izdelkih ...).
3. Spletnim stranem, ki po svoji naravi sodijo med efemero.
4. Spletnim stranem izrazito lokalnega pomena.

ISSN in Resource Description and Access (RDA)

Razhajanja med priporočili RDA

in uveljavljenimi pravili priročnika ISSN Manual so številna. O njih se razpravlja na več ravneh in v okviru skupin, v katerih so predstavniki skupin ISBD, RDA in ISSN. Številna vprašanja so še odprta, pri nekaterih pa je že bil dosežen dogovor.

•Viri podatkov pri spletnih publikacijah:

RDA določa, da so pri spletnih virih, ki niso oblikovani po posameznih straneh, primarni vir podatkov za stvarni naslov vgrajeni ali vstavljeni metapodatki (angl. *embedded metadata*). Prednost podatkov o naslovu v vgrajenih ali vstavljenih metapodatkih pred podatki z naslovnega zaslona oziroma kje drugje na sami spletni strani je pri kontinuiranih virih vprašljiva, ker je naslov v vgrajenih ali vstavljenih metapodatkih pogosto drugačen, kot ga navaja založnik, kakršen naj bi bil citiran in kakršen je naveden v kolofonu in v informaciji »citiraj kot«. Ugovor je bil s strani RDA sprejet.

•Vrstni red podatkov, kadar je navedenih več krajev izdaje:

po RDA je pomembno le zaporedje krajev na publikaciji, ne glede na grafični poudarek. Dogovorjeno je bilo, da sta zaporedje in grafični poudarek enako pomembna.

•Oglati oklepaj: opozorjeno je bilo, da priporočena raba oglatega oklepaja v RDA ni dosledno priporočena za podatke, ki niso vzeti iz primarnega vira. Dogovorjeno je bilo, da bo v popravljenem besedilu jasno poudarjeno, da je raba oglatega oklepaja le ena od možnos-

ti za navajanje takšnih podatkov – druga možnost so opombe.

- Priporočilo RDA, da oznake, kot so »**new series**«, »**second series**« ipd., ki se pojavljajo ob stvarnem naslovu neštete knjižne zbirke, zabeležimo kot podrejeni naslov, ni v skladu niti z ISSN niti z ISBD. Dogovorjeno je bilo, da bo vprašanje rešeno v letu 2012.

- **Vrsta medija:** poleg večje spremembe naslova po RDA nov bibliografski zapis zahteva tudi spremembo vrste medija. ISSN in ISBD zahtevata nov zapis, kadar se spremeni fizični nosilec, pri čemer ISSN Manual te spremembe ne opiše podrobneje, po ISBD-ju pa je sprememba povezana s posebno oznako gradiva, ki pa je precej bolj razčlenjena kot vrsta gradiva po RDA-ju. Predstavniki ISSN so poudarili, da vrsta gradiva (angl. *media type*) v okviru RDA ni obvezen element in da ni smiselno pravila za nov zapis utemeljiti na elementu opisa, ki ni obvezen in ki ga morda v opisu sploh ni. Poleg tega v seznamu vrst medija RDA ne razlikuje med elektronskimi viri na fizičnih nosilcih (kot je npr. CD-ROM) in elektronskimi viri, ki so dostopni na daljavo (npr. spletni viri), po obstoječih pravilih ISSN pa je prav sprememba *fizičnega* nosilca razlog za nov zapis.

- **Sprememba načina izhajanja:** po RDA je to razlog za nov zapis, kar pa ponovno ni v skladu s pravili ISSN, saj ne

gre niti za spremembo naslova niti za spremembo fizičnega nosilca. Po razpravi se je pokazalo, da je treba v zvezi s tem še enkrat natančno premisliti model FRBR in določiti, atribut katere entitete po FRBR je način izhajanja.

- **Sprememba naslova integrirnega vira:** tako RDA kot ISBD vse v zvezi s spremembo naslova integrirnega vira rešujeta v istem zapisu, kar ni v skladu s pravili ISSN, razlog za takšno odločitev pa je ta, da je zmeraj dostopna le zadnja verzija.

- **Večja sprememba v prvih petih besedah naslova:** postavilo se je vprašanje, kako naj bo to pravilo upoštevano v jezikih, kjer besedilo ni razdeljeno na besede (kitajščina, japonsščina, korejščina). Predlog je, da se namesto izraza »beseda« uporabi besedna zveza »vsebinski element«.

- **Izpisani naslov in kratica:** po RDA je kratica varianti naslov in ne dodatek k naslovu. Praksa v ISSN je v večini primerov že zdaj takšna.

- **Isti naslov:** spletna serijska publikacija se spremeni v spletni integrirni vir – po RDA je potreben nov bibliografski opis, po ISSN ni tako. Dogovor še ni bil dosežen.

- **Tiskani integrirni viri:** pri tej zvrsti publikacij tako RDA kot ISBD ob spremembi naslova zahtevata spremembo bibliografskega opisa, po pravilih ISSN pa je potreben ISSN. Ker

publikacij identificirata ISSN in ključni naslov, bi ob popravljanju zapisa prišlo do absurdne situacije, ko bi bila stvarni in ključni naslov lahko popolnoma različna.

FRBRoo (objektno usmerjeni FRBR)

Izmenjavo informacij v okviru obstoječih načinov beleženja letih naj bi olajšal tudi novi model FRBRoo. Pobuda za oblikovanje modela FRBRoo je rezultat skupnih prizadevanj mednarodne delovne skupine konceptualnega modela skupine CIDOC, ki skrbi za dokumentiranje muzejskih zbirk, in skupine FRBR. Cilj skupine je vzpostavitev ontološkega modela, ki bi zajel semantiko bibliografskih informacij in omogočil vključevanje, posredovanje in izmenjavo podatkov, ki nastajajo v knjižnicah in muzejih. Koncept je namenjen rabi v okviru semantičnega spleta in je namenjen tudi večji interoperabilnosti digitalnih knjižnic. Več podatkov o novem modelu je dostopnih na naslovu http://www.cidoccrm.org/frbr_drafts.html.

Dunja Kalčič

Narodna in univerzitetna knjižnica

Izzivi sodobnih tehnologij: konkurenčna prednost knjižničnih storitev: 5. skupno posvetovanje visokošolskih in specialnih knjižnic

Ljubljana, 17. in 18. oktober 2012

Sekcija za specialne in Sekcija za visokošolske knjižnice pri Zvezi bibliotekarskih društev Slovenije sta 17. in 18. oktobra 2012 v hotelu Slon v Ljubljani organizirali 5. skupno strokovno posvetovanje s tematskim naslovom *Izzivi sodobnih tehnologij: konkurenčna prednost knjižničnih storitev*. Naslov je bil dobro izbran, saj nas tehnologija, ki se hitro spreminja in razvija, res nenehno postavlja pred izzive, hkrati pa ustvarja nove možnosti za povezovanje in informiranje.

Posvetovanje je potekalo pod častnim pokroviteljstvom predsednika Republike Slovenije, dr. Danila Türka, pod pokroviteljstvom Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport Republike Slovenije in s pomočjo naslednjih sponzorjev: Ebsco, Swets, Oxford University Press, Proquest, Ovid, Burgundy Information Services, Wiley, Tenzor, European Library, Kubelj in Cvetličarna Flora Mira Šubic.

Najprej so udeležence nagovorili vodja Programskega odbora dr. Alenka Kavčič-Čolić, prorektor red. prof. Aleš Valič, mag. Tatjana Likar z Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport Republike Slovenije, vodja Sekcije za specialne knjižnice Zveze bibliotekarskih društev Slovenije Igor Zemljič in vodja Sekcije za visoko-

šolske knjižnice Zveze bibliotekarskih društev Slovenije mag. Hedvika Pavlica Kolman.

Udeleženci

Posvetovanja se je kljub zaostreni situaciji in krčenju finančnih sredstev v knjižnicah udeležilo okoli 160 udeležencev iz cele Slovenije.

Slika 2: Udeleženci na posvetovanju (foto: Igor Zemljič)

Prispevki

Na posvetovanju je bilo predstavljenih štiriin-dvajset zanimivih predavanj in pet posterjev, ki so objavljeni v zborniku *Izzivi sodobnih tehnologij*. Izredno aktualne in koristne so bile tudi tri delavnice: *Kako obvladati družbena omrežja?*, *Kako lahko ustvarimo e-knjigo?* in *Kako se pravilno lotiti projekta digitalizacije?* ter panelna diskusija¹.

Vabljeni predavatelji

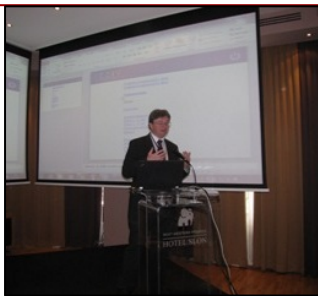
Svoje izkušnje in znanje so letos predstavili štirje eminentni strokovnjaki iz Velike Britanije, Nemčije, Francije in Slovenije.

Mag. **Michael Day**, vodja razvoja v Uradu za knjižnično in informacijsko mreženje (UKOLN) na Univerzi v Bathu, deluje na področju digitalnih vsebin, metapodatkov, spletnega arhiviranja in dolgotrajnega hranjenja digitaliziranih vsebin v knjižnicah. V svojem predavanju je opozoril na spremenjeno vlogo knjižnic, ki služijo raziskova-

Slika 1: Od leve proti desni: mag. Hedvika Pavlica Koman, vodja organizacijskega odbora, in dr. Alenka Kavčič Čolić, vodja programskega odbora (foto: Igor Zemljič)

1 V prispevku so z imenom in priimkom navedeni samo govorci, za vse avtorje morate pogledati v zbornik s posvetovanja *Izzivi sodobnih tehnologij*, Ljubljana, 2012.

Slika 3: Mag. Michael Day (foto: Igor Zemljčič)

Slika 4: Dr. Reinhard Altenhoener (foto: Igor Zemljčič)

Slika 5: Dr. Joachim Schöpfel (foto: Igor Zemljčič)

Slika 6: Dr. Primož Južnič (foto: Igor Zemljčič)

nju, predvsem zaradi sprememb kulture raziskovanja v znanosti in pojava podatkovno intenzivnega raziskovanja. Bistveno je znanje, kako upravljati z raziskovalnimi podatki. Day je podrobno predstavil veščine upravljanja, ki jih knjižničarji zaenkrat ne obvladajo dovolj, vendar pa se tudi zanje odpirajo nove možnosti.

Dr. **Reinhard Altenhoener**, direktor za informacijsko tehnologijo v nemški nacionalni knjižnici, v kateri vodi digitalno arhiviranje in ohranjanje, sodeluje pri mnogih projektih EU na tem področju, posebej pa se zanima za standardizacijo, podatkovno interoperabilnost in semantične tehnologije. Je član IFLE. Predstavil nam je vlogo IT, ki je v knjižnicah lahko spodbujevalka razvoja ali samo koristno orodje za trženje knjižničnih storitev. Pri srečevanju IT in knjižnic je bistveno projektno vodenje in dobro načrtovanje ter (re)organiziranje delovnih procesov v knjižnici, pa tudi poklicni razvoj zaposlenih.

Dr. **Joachim Schöpfel**, predstojnik Oddelka za bibliotekarstvo in informacijsko znanost na Univerzi Lille 3 in vodja francoskega centra za digitalizacijo disertacij, predava več predmetov: od marketinga, intelektualne lastnine do informatike in odprtega dostopa, sive literature itd. V svojem prispevku je predstavil globalno knjižnico v luči trajnostnega razvoja po smernicah Združenih narodov. Poudaril je, da je predlog, da se Agenda 21 po petindvajsetih letih uvede tudi v knjižnice, legitimen in utemeljen. Pri tem se morajo upoštevati vsi nivoji: družbeni, ekološki, poslovni in finančni. Cilj je »zelena knjižnica«, trajnostni razvoj in etično delovanje na globalni in lokalni ravni.

Dr. **Primož Južnič**, predstojnik Oddelka za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarsstvo na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani, je razgrnil svoje misli o vplivu sodobnih tehnologij na razvoj bibliotekarjev in bibliotekarstva. Pri uvajanju IKT v knjižnice loči tri faze: moderniza-

cijo, inovacijo in transformacijo. Konkretno predlaga, da nadgradimo izdelavo bibliografij raziskovalcev z bibliometrijskimi analizami in da morajo bibliotekarji nujno sodelovati pri evalvacijskih sistemih raziskovalne dejavnosti.

Programski sklopi, posterji in panelna diskusija

V sklopu *Knjižnične storitve v luči sodobnih tehnologij* so razpravljavci izpostavili, da knjižnice v današnjem času ne morejo igrati le tradicionalne vloge, ampak morajo svoje storitve približati in ponuditi uporabnikom na kraju in v času, kadar jih le-ti potrebujejo. V luči takega razmišljanja je mag. **Gorazd Vodeb** predstavil evropski projekt ENUMERATE, katerega cilj je priprava enotne metodologije za spremljanje digitalizacije kulturne dediščine; **Tilen Mandelj** pojavljanje visokošolskih in specialnih knjižnic na družbenih omrežjih; **Darko Majcenović** in **Boža Oberč** izobraževanje uporabnikov na daljavo in **Janez Jug** povezovanje knjižničnega kataloga in spletnega referata.

Kot že ime sklopa *E-knjiga z vidika založnika, knjižničarja in uporabnika* pove, je bila e-knjiga predstavljena z vidika založnika, in sicer je stališča založbe Beletrina predstavil **Marko Herzog**. Z vidika knjigarnarja in ponudnika knjig je predstavil model trga e-knjige za elektronske bralnice **Andrej Klemenc**. Pogled knjižničarja je **Viljem Leban** predstavil v prispevku o Mestni knjižnici Kranj, ki je svojim uporabnikom, predvsem mladim in otrokom, ponudila uporabo multimedijskih vsebin preko tabličnih računalnikov, iPada; skozi oči uporabnika pa je izzive sodobnih tehnologij predstavil zgodovinar dr. **Jurij Gašparič**.

V sklopu *Vpliv sodobnih IKT na knjižnično prakso* je smernice pri razvoju sistema COBISS predstavil direktor IZUM-a **Davor Šoštarčič**. Le-tega vidi v razvoju mobilnih aplikacij; prihodu novih omrežnih protokolov in novih informacijskih

navad uporabnikov; širjenju e-knjige, družbenih omrežij in sistemov za upravljanje identitet; spoštovanju avtorskih in sorodnih pravic ter novih izzivih pri obdelavi gradiva. OSIC-e je predstavila dr. **Mira Vovk Avšič**, **Matjaž Kragelj** je prikazal razvoj primerne metodologije za avtomatično klasifikacijo elektronskih publikacij v UDK na primeru Digitalne knjižnice Slovenije, **Mateja Švajncar** iz Biblioteke SAZU pa program za zamenjavo publikacij, ki deluje kot spletna aplikacija. **Bojan Sudarević** iz Nacionalne i vseučilišne knjižnice iz Zagreba je govoril o odprtokodnih rešitvah v knjižnicah, katerih temeljne vrednote in načela so odprtost, transparentnost in izmenjava. Mag. **Teja Koler Povh** je predstavila repozitorij Fakultete za gradbeništvo in geodezijo, ki deluje od leta 2011, dr. **Milan Ojsteršek** pa je predstavil konzorcij vseh štirih slovenskih univerz, ki izvaja projekt pilotne vzpostavitve nacionalne infrastrukture odprtega dostopa do zaključnih del študija in objav raziskovalcev.

V sklopu *Vpliv sodobnih tehnologij na razvoj bibliotekarjev in bibliotekarstva* je **Angela Čuk** na primeru specialne knjižnice farmacevtskega podjetja Krka predstavila ustvarjanje, razvijanje in ohranjanje baze znanja matičnih organizacij in vlogo knjižnice pri tem, mag. **Hedvika Pavlica Kolman** in **Kristina Pritekelj** sta govorili o permanentnem izobraževanju bibliotekarjev in rabi IKT v Osrednji humanistični knjižnici Filozofske fakultete, mag. **Maja Božič** je predstavila rezultate ankete, v kateri so visokošolski in specialni knjižničarji odgovarjali na vprašanja o tem, koliko so pripravljeni na izzive novih tehnologij (koliko jih poznajo in koliko jih uporabljajo pri svojem delu). **Mojca Dolgan Petrič** je govorila o odprtih in povezanih podatkih ter o ponovni

uporabi informacij javnega značaja, predsednica ZBDS mag. **Sabina Fras Popovič** in podpredsednica ZBDS mag. **Špela Razpotnik** pa sta osvetlili vlogo ZBDS pri srečevanju knjižničarjev s strokovnimi izzivi.

Navdihujoči so bili tudi posterji, s katerimi so avtorji na kratko, v petih minutah predstavili zanimive projekte: **Sara Horvat** manjšo digitalno knjižnico Šole za ravnatelje Kranj, **Bernarda Korez** disertacije Univerze v Mariboru v podatkovni bazi Proquest Dissertation & Theses A&I, **Nataša Godec** virtualni poster v obliki interaktivne e-knjige na iPadu, ki prikazuje uporabo multimedijskih vsebin za obveščanje in izobraževanje članov ODK Jožeta Goričarja, **Srečko Bončina** izposojajo e-knjig naročniške zbirke eBook Academic Collection s področja humanistike, družboslovja, naravoslovja, tehnike in medicine, ki so popolnoma integrirane v megaiskalnik, in **Matija Brumen** e-knjige po naročilu – EOD – projekt digitalizacije starejšega knjižnega gradiva na željo uporabnika.

V panelni diskusiji z naslovom *Kje je konkurenčna prednost knjižničarjev kot informacijskih strokovnjakov?*, katere moderator je bil **Miro Pušnik**, so sodelovali mag. **Zoran Krstulović**, dr. **Mojca Kotar**, **Davor Šoštarič** in **Angela Čuk**. Opozorili so na razmere v slovenskih visokošolskih in specialnih knjižnicah, v katerih je zaposlenih veliko visoko usposobljenih ljudi, a pogosto niso dovolj izkoriščene njihove posebne sposobnosti in znanja. Nujno je, da knjižničarji s svojimi storitvami (p)ostanemo nepogrešljivi za raziskovalce tudi v novem okolju podatkovno intenzivnega raziskovanja, upravljanja metapodatkovnih zbirk in prostega dostopa do rezultatov znanstvenega raziskovanja. Z novimi stori-

tvami moramo biti prisotni v vseh digitalnih okoljih, ki jih uporabljajo naši raziskovalci. Veliko imamo tudi posebnih zbirk, ki še niso digitalizirane, tako v humanistiki in družboslovju kot v naravoslovju. Pri teh spremenjenih delovnih nalogah bi bila potrebna skupna premišljena akcija vseh visokošolskih in specialnih knjižničarjev in njihovih institucij.

Slika 7: Novi slogan ZBDS: ZbuDiSe! Od leve proti desni: podpredsednica ZBDS mag. Špela Razpotnik in predsednica ZBDS mag. Sabina Fras Popovič (foto: Igor Zemljič)

Slika 8: Panelna diskusija, od leve proti desni: mag. Zoran Krstulović, dr. Mojca Kotar, Davor Šoštarič in Angela Čuk ter moderator Miro Pušnik (foto: Igor Zemljič)

Zaključki posvetovanja : povzetek in ugotovitve (teze)

Dr. Alenka Kavčič Čolić, Narodna in univerzitetna knjižnica, alenka.kavcic@nuk.uni-lj.si

POLITIČNA/STRATEŠKA RAVEN DELOVANJA SPECIALNIH IN VISOKOŠOLSKIH KNJIŽNIC:

- Pri strateškem načrtovanju dejavnosti v knjižnicah nam dr. J. Shoepfl priporoča, da razmišljamo o »zeleni knjižnici« in se opremo na Agendo 21 glede uporabe IKT in trajnostnega razvoja.
- Mag. M. Day sporoča, da nam analiza potreb po znanjih in usposobljenosti v knjižnicah lahko precej pomaga pri prilagajanju programov izobraževanja in usposabljanja knjižničarjev; prav tako svetuje, da razširimo storitve na sorodna področja, na katerih lahko prispevamo dodano vrednost.
- Več predavateljev je omenilo potrebo po večjem sodelovanju med knjižničarji in informatiki – »MI pa VI ne sme biti več!« (D. Šošarič) à ustvarjanje mešanih delovnih skupin (dr. R. Altenhoener).

KNJIŽNIČNO-INFORMACIJSKA PRAKSA:

Knjižnično-informacijske storitve:

- Uporabniška pismenost bo vse večja.
- Pri prilagajanju razvoju IKT imajo slovenske visokošolske in specialne knjižnice zelo različne izkušnje – potreba po večjem povezovanju – dokaz je velika udeležba na delavnicah!
- Potreba po večjem prilagajanju novim tehnologijam: skupni iskalniki, računalništvo v oblakih – digitalna knjižnica, virtualne storitve, uporaba mobilnih naprav – izposoja e-knjig, dostop do knjižničnih storitev preko mobilne tehnologije, učenje na daljavo, uporaba RFID, spletne tehnologije: družbena omrežja, neomejen dostop brez ponudnikov.

12 Knjižnični procesi:

- IKT bi morali bolj izkoriščati kot orodje in ne kot cilj.
- Ne uporabljamo dovolj odprtokodnih rešitev.
- Digitalni repozitoriji v Sloveniji se šele razvijajo.

KJE JE KONKURENČNA PREDNOST KNJIŽNIČARJEV?

- Specialni in visokošolski knjižničarji imamo zelo pomembno vlogo pri vrednotenju znanstvenoraziskovalnega dela in znanstvene uspešnosti.
- Knjižničarji smo pomemben dejavnik pri ohranjanju in razvoju baze znanja v organizaciji. Naša vloga je ključna pri obvladovanju ekster-

nih in internih informacij v organizaciji – uporabniki so vse bolj izpostavljeni pritiskom, od njih pa se zahteva vse večja produktivnost, zato nimajo časa, da bi se ukvarjali s tehniko iskanja informacij.

- Prednost knjižničarjev je, da obvladamo strukturirane podatke in to prednost moramo s pomočjo IKT izkoristiti pri razvoju naših storitev.
- »Knjižničarji ljudi povezujemo z znanjem« (A. Čuk).

KAKO DOSEČI KONKURENČNO PREDNOST?

- Zavedati se moramo naših sposobnosti, znanja in našega potenciala.
- Večja odprtost knjižničarjev za novosti in izzive: »Smo snovalci novih pristopov in usmerjeni v prihodnost« (A. Čuk).
- V organizaciji moramo utemeljiti svojo prisotnost.
- Razviti moramo sposobnost prepoznavanja sodobnih potreb matičnega okolja in se hitro odzvati na spremembe v njem.
- Naše storitve moramo oblikovati tako, da bodo bolj najdljive in uporabne.
- Pri naši dejavnosti je treba postaviti prioritete, ki so pomembne za trg.
- Storitve, ki so uspešne, ne smemo opustiti, tudi če ni dovolj sredstev za njihovo izvajanje.

ZAGOVARJANJE STROKE PRED VODSTVOM ORGANIZACIJE:

- Financerjem in vodstvu matične organizacije bi morali znati pojasniti in utemeljiti, da je investicija v knjižnico dolgoročnega pomena.
- Pri poročanju vodstvu moramo dokazati, da sledimo strategiji podjetja in da smo pri tem zelo uspešni.

FINANCIRANJE KNJIŽNIC:

- Velik izziv je odprti dostop, ki bo vse bolj sofinanciran na nacionalni in mednarodni ravni – visokošolski in specialni knjižničarji se morajo zavezati k odpiranju bibliografskih metapodatkov v visokošolskih in specialnih knjižnicah.
- Pojavlja se problem projektnega uvajanja novih storitev, ki za obstoj potrebujejo dodatna sredstva.
- Finančna kriza je izziv za drugačno prikazovanje našega dela!

Kristina Pritekelj
Knjižnica Oddelka za slovenistiko in Oddelka za
slavistiko, Osrednja humanistična knjižnica
Filozofske fakultete
kristina.pritekelj@ff.uni-lj.si

Študijski obisk litvanskih splošnih knjižnic

usposabljanje v okviru programa Leonardo da Vinci, vseživljenjsko učenje, 14.–20. 10. 2012

Litva je dežela ostrega podnebja, prijaznih ljudi in neskončno ravne, skoraj pravljične pokrajine. Obdana z večjimi, močnejšimi sosedmi, si je samostojnost pridobila leta 1991, od leta 2004 je polnopravna članica Evropske Unije. Upravno je razdeljena na 10 okrožij in nadalje na 60 občin, v katerih skupno prebiva preko 3.000.000 prebivalcev.

Študijskega obiska Litve se nas je udeležilo osem knjižničark iz različnih slovenskih splošnih knjižnic v organizaciji Jare, zavoda za razvoj knjižnic. V tednu dni smo spoznale sistem organiziranosti litvanskih splošnih knjižnic, obiskale knjižnice, ki so razvile izstopajoče, inovativne prakse za uporabnike, vzpostavile dobre stike z litvanskimi knjižnicami za skupno sodelovanje v bodočih projektih in močno utrdile medsebojno sodelovanje.

Ves čas mobilnosti smo bile nameščene v mestu Vilna, od koder smo se dnevno vozile do izbranih knjižnic v različne predele Litve. Skupno smo obiskale šest splošnih knjižnic ter dve organizaciji, Libraries for Innovation in DIZI UAB, ki intenzivno sodelujeta z litvanskimi knjižnicami. Spremljali sta nas mentorici, ga. Simona Ziliene in Toma Jakutyte, predstavnici organizacije gostiteljice Vilniaus miesto savivaldybės Centrinės bibliotekos bibliotekose (splošne knjižnice v Vilni), ki sta skrbeli za tekoč potek programa, vključno z logistiko. Sodelovali sta tudi v sprot nih, vsakodnevnih diskusijah naše skupine o

novih spoznanjih in vtisih, na osnovi katerih smo načrtale bodoče aktivnosti, ki bodo sledile zaključeni mobilnosti. Ob koncu delovno zapolnjenega programa smo dva popoldneva namenile še ogledom kulturnih znamenitosti Vilne, glavnega mesta Litve in Trakaia, mesteca v njegovi neposredni bližini.

Vilnius municipal central library (VMCL - <http://www.vcb.lt/index.php/pageid/664>)

Knjižnica VMCL združuje pod svojim okriljem 23 enot (3 enote so namenjene izključno otrokom) v Mestni občini Vilna. Ustanovljena je bila leta 1977 in od tedaj izvaja različne projekte in sodeluje v programih, s katerimi skuša pritegniti najširši krog populacije.

Vključena je v mednarodni projekt »It is time to read«, ki povezuje VMCL, Mestno knjižnico v Rigi in Mestno knjižnico v Sankt Petersburgu. Knjižnice prirejajo skupne bralne večere, kjer se predstavljajo pisatelji iz različnih mest in si med seboj izmenjujejo knjižnično gradivo.

Knjižnica se načrtno spreminja v prostor, kjer mladi lahko izražajo in razvijajo svojo kreativnost. Mladi ustvarjalci se srečujejo na neformalnih srečanjih v enoti VMCL-Knjižnica za glasbo in umetnost, kjer predstavljajo svojo glasbo, literaturo in umetniška dela. V enoti prirejajo pogovore o moderni umetnosti in problemih mladih.

Leta 2001 so v knjižnici ustanovili MOTO - dnevni center za pomoč otrokom in mladostnikom iz socialno ogroženih družin. S pomočjo prostovoljcev jim v centru pomagajo pri učnih dolžnos-

13

Slika 1: Mentorici Simona Ziliene in Toma Jakutyte iz splošne knjižnice v Vilni in slovenska »mobilna« ekipa: Maja Vunšek, Urška Lobnikar Paunović, Petra Kovič, Breda Karun, Nataša Koražija, Luana Malec, Andreja Videc in Urša Emeršič

Slika 2: Vilna, nova četrt glavnega mesta Litve

tih, sooblikujejo njihov prosti čas, jim nudijo zavetje in delijo obroke hrane.

V Mestni knjižnici Vilna smo spoznale sistem organiziranosti litvanskih knjižnic. Prve splošne knjižnice so bile ustanovljene v začetku 20. stoletja. V dolgem obdobju razvoja, zaznamovane ga z velikimi političnimi in ekonomskimi spremembami, so knjižnice vseskozi stremele k iskanju novih ciljev in se tega lotevale napredno in inovativno. Danes se lahko Litva pohvali z 2.716 knjižnicami in 6.232 strokovnimi delavci, povezanih v sodoben, hitro razvijajoč se knjižnični sistem.

Knjižnični sistem sloni na Zakonu o knjižnicah Republike Litve. Zakon opredeljuje naslednje segmente sistema: nacionalno knjižnico, javne knjižnice, knjižnice znanstvenih in izobraževalnih ustanov, šolske knjižnice, specializirane knjižnice in druge.

Za potrebe knjižnic je v Litvi oblikovanih pet knjižničnih regij, v katerih deluje 1.302 splošnih knjižnic: 60 osrednjih občinskih knjižnic, 143 mestnih enot, 14 specializiranih enot za otroke in mladino ter 1.085 podeželskih enot, ki so med seboj oddaljene največ 7 km. V vsaki regiji so največji od osrednjih občinskih knjižnic, podobno kot osrednjim območnim knjižnicam v Sloveniji, zaupane dodatne naloge, ki jih opravljajo za knjižnice v regiji. Pet regijskih (angl. county) knjižnic se, za razliko od ostalih splošnih knjižnic, v celoti financira z državnimi sredstvi.

Temeljne naloge litvanskih knjižnic lahko danes strnemo v tradicionalne storitve (ohranitev pisne zapuščine, promocija branja), elektronske knjižnične storitve (digitalizacija kulturne dediščine, razvoj digitalnih zbirk, informacijsko opismenjevanje in ostale e-storitve) ter socialne storit-

14

Slika 3: Nataša Koražija med predstavitvijo sistema slovenskih splošnih knjižnic v Mestni knjižnici Vilna

ve (dogodki in izobraževalni programi za uporabnike).

Nacionalna knjižnica Martynas Mažvydas National Library of Lithuania (<http://www2.lnb.lt/en/>) in projekt »Knjižnice za prihodnost«

Nacionalna knjižnica hrani pisno kulturno dediščino Litve, razvija in uvaja nacionalni knjižnični informacijski sistem LIBIS, vodi restavratorski oddelk, hrani dragocene zbirke, obdeluje statistične podatke za ostale knjižnice, sodeluje z različnimi nacionalnimi in mednarodnimi knjižničnimi ustanovami in organizacijami, opravlja naloge nacionalnega centra za digitalizacijo in centra za razvoj knjižnic.

Leta 2008 je nacionalna knjižnica prevzela vodenje štiriletnega projekta »Knjižnice za prihodnost«, v katerem je sodelovalo 1.276 javnih knjižnic in preko dva tisoč knjižničarjev. Vse v projektu sodelujoče knjižnice so brezplačno pridobile potrebno tehnično opremo (računalniki) in širokopasovni internet. Projekt je temeljil na tripartitni pogodbi med fundacijo Billa in Melinde Gates, Ministrstvom za kulturo in občinami. Glavnino sredstev za realizacijo projekta sta prispevala Bill in Melinda Gates, del sredstev je prispevala tudi država, kar je na dolgi rok zagotovilo, da so bile vse predvidene aktivnosti realizirane in dostopne uporabnikom.

V štirih letih so dosegli vse zastavljene cilje. Ustanovljenih je bilo 11 središč za usposabljanje knjižničnega osebja in uporabnikov. 1.276 knjižnic so opremili z MS računalniki z dostopom do interneta, 72 knjižnic pa tudi z računalniško opremo za slepe in slabovidne. Vse knjižnice so opremili z učnim gradivom, ki obsega tiskane in on-line publikacije ter video gradivo za samostojno učenje. V obdobju štirih let se je izobraževalnih programov udeležilo okoli 7.500 knjižničarjev.

Slika 4: Mreža splošnih knjižnic v Litvi

Slika 5: Nacionalna knjižnica v Vilni

Z organizacijo vrste dogodkov za starejše, brezposelne, otroke iz socialno ogroženih družin ipd., so knjižnice spodbujale prebivalce k vse večji uporabi interneta. V lokalnem tisku so v ta namen objavili več sto prispevkov.

Projekt je izrednega pomena za celotno litvansko družbo, saj je omilil problem omejenega dostopa do interneta v urbanih, predvsem pa ruralnih območjih. Prebivalci lahko sedaj brezplačno dostopajo do svetovnega spleta v knjižnicah, ki so med seboj oddaljene od 5 do 7 km. Mreža usposobljenih knjižničarjev vsakodnevno pomaga uporabnikom pri uporabi informacijske tehnologije in jih navaja na samostojno delo. Z obvladovanjem digitalnih virov in internetnih storitev uporabniki lažje premagujejo socialno izključenost in ogroženost.

V zadnjih dveh letih je okoli 65 tisoč prebivalcev sodelovalo v usposabljanjih in na tečajih za uporabo interneta in internetnih virov. Izobraževanja in komunikacijske promocije so botrovale velikemu porastu uporabe interneta tudi med prebivalstvom na podeželju, med starejšimi občani in upokojenci.

Razvoj informacijskih storitev za kmečko prebivalstvo v knjižnici Pasvalys District Municipal Marius Katiliškis Public Library (<http://www.psvb.lt/lt/>)

Splošna knjižnica Pasvalys izvaja knjižnično dejavnost za 320.000 prebivalcev pretežno podeželskega območja občine Pasvalys. Večino svojih 32 enot je knjižnica obnovila med sodelovanjem v nacionalnem projektu »Knjižnice za prihodnost«.

Knjižnica hrani bogato domoznansko zbirko pisatelja Mariusa Katiliškisa in 119 zasebnih in insti-

tucionalnih rokopisnih zbirk z dokumenti od 16. st. do danes. Letno prireja preko 400 dogodkov, sodeluje z izobraževalnimi ustanovami in mladinskimi organizacijami. Že več let uspešno organizira projekt »Dan dobrote« s katerim zmanjšuje socialno in kulturno izključenost invalidov in spodbuja njihovo integracijo v družbo. Ustanovila je tudi e-knjižnico Pasvalia, prvo virtualno knjigo, posvečeno kulturi in zgodovini Litve.

Posebno skrb je knjižnica namenila razvoju kvalitetnih informacijskih storitev, namenjenih kmečkemu prebivalstvu. S finančno podporo EIFL-PLIP-a je preko projekta »Libra« vzpostavila informacijsko komunikacijsko mrežo za kmetovalce, vključno s storitvami namiznega založništva, brezplačnega dostopa do računalnikov, spletnimi stranmi in potujočim programom tehnološkega izobraževanja. Spletne strani vključujejo trg kmetijskih proizvodov, možnosti njihovega oglaševanja in prodaje, omogočajo izmenjavo izkušenj s kmetijskimi strokovnjaki in objavljajo rezultate raziskav o sodobnih metodah kmetovanja. Kmetovalci lahko s pomočjo namiznega založništva oblikujejo in tiskajo promocijsko gradivo (letake, oglase in vizitke), ki so jim v pomoč pri trženju izdelkov. Da bi razširili uporabo storitev, knjižničarji potujejo po kmetijskih sejnih in srečanjih po vsej Litvi ter nudijo usposabljanja in predstavitve v zato namenjenih šotorih.

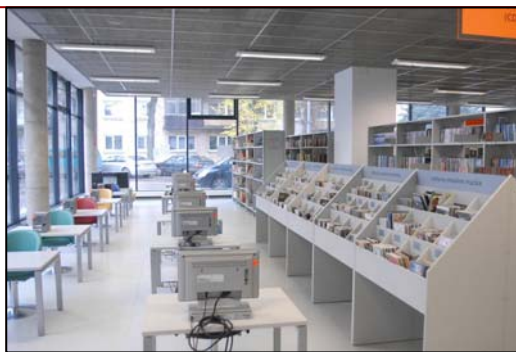
Slika 6: Predstavitev informacijskih storitev za kmečko prebivalstvo v knjižnici Pasvalys District Municipal Marius Katiliškis Public Library

Utena District Municipal A. M. Miškiniai Public Library (<http://www.uvb.lt/lt/>)

Splošna knjižnica v Uteni domuje v najmodernejši knjižnični zgradbi v Litvi. V sklop knjižnice sodita še 2 mestni knjižnici in 20 enot na pode-

Slika 7: Utena District Municipal A. M. Miškiniai Public Library – vhod v knjižnico z glavnim informacijskim pultom

Slika 8: Utena District Municipal A. M. Miškiniai Public Library – zbirka AV gradiva

želju. V nacionalnem prostoru izstopa po kvaliteten storitvah za otroke in mladino. Sodeluje tudi v mnogih evropskih projektih. Otroško ustvarjalnost spodbuja z »Nočnimi branji« otroških avtorjev, ki se dogajajo ob nenavadnih urah in na nenavadnih krajih.

Knjižnica razvija inovativne projekte in je aktivno prisotna na medmrežju. V sodelovanju z izobraževalnimi ustanovami je razvila računalniško didaktično igro »IZZIV« namenjeno otrokom oz. najstnikom med desetim in šestnajstim letom starosti, ki izostajajo od šolskega pouka. Z interaktivno igro jih skušajo motivirati, da bi se vrnili v šolo in tam poiskali znanje. Ta zelo uspešen projekt je financiral EIFL-PLIP.

Razvejana mreža partnerstev knjižnice Kaunas County Public Library (KCPL- <http://en.kvb.lt/>)

Kaunas County Public Library (KCPL) je z zbirko preko 2.000.000 dokumentov največja javna knjižnica v Litvi. Zadolžena je za hrambo (druge) arhivske kopije celotnega nacionalnega tiska. KCPL je tudi ena od petih t.i. regijskih (angl. county) splošnih knjižnic, ki jim je država, podobno kot osrednjim območnim knjižnicam v Sloveniji, zaupala dodatne naloge, ki jih opravljajo za knjižnice v regiji.

KCPL odlikuje razvejana mreža partnerskih povezav. V zadnjih letih je osvojila bogate izkušnje v partnerstvih z različnimi podjetji, vlado, mediji, vladnimi in nevladnimi organizacijami, lokalnimi skupnostmi, partnerji v tujini in dru-

gimi. S širitvijo partnerskih povezav je KCPL pridobila dodatne vire financiranja, razširila spekter svojih dejavnosti in storitev, izmenjala izkušnje in pridobila pozitivno podporo javnosti. Učinki vzpostavljenih partnerstev se kažejo v razvoju kulture v skupnosti, v spodbujanju ustvarjalnosti

in v promociji samega mesta Kaunas. V zadnjih štirih letih je število partnerstev povečala za 90 %, večina od njih je dolgoročne narave. Veliko pozornost so v knjižnici namenili širitvi storitev, izgradnji imidža in promociji. Za vsak projekt poiščejo različne oblike partnerstev. Polovica njihovih projektov temelji na blagovni menjavi, četrtna na družbenih dejavnostih, ostala pa na skupnih dejavnostih in finančni podpori.

Velik pomen pripisujejo partnerstvom z gospodarskimi organizacijami. S slednjimi zagotavljajo nove storitve uporabnikom, pa tudi nove dejavnosti, ki so knjižnicam neobičajne in se doslej niso izvajale. Projekt »Pecha Kucha« so uvedli leta 2010, skupaj z litovskim telekomunikacijskim podjetjem, katerega cilj je spodbuditi skupnost k ustvarjanju inovativnih idej in jih deliti z ostalimi. Metodologijo projekta so prevzeli iz Japonske.

Pomembni so tudi stalni projekti, ki jih v sodelovanju z lokalno pivovarno izvajajo v izobraževalne namene. Cilj teh je promocija mesta Kaunas. Postavili so premične in virtualne razstave najpomembnejših zgodovinskih osebnosti mesta in njihovih del, v teku pa je tudi projekt, s katerim bodo predstavili sodobne dosežke in ideje mesta.

Slika 9: Kaunas County Public Library (KCPL)

Slika 10: Kaunas County Public Library (KCPL)

Pred letom so v sodelovanju s podjetjem namiznih iger uvedli »Board Game Afternoons«. Popolnoma nova in zelo popularna dejavnost privablja v knjižnico predvsem mlade, kjer ob zabavnih družjenjih razvijajo strateško in analitično mišljenje.

Predstavitvene publikacije in digitalne zbirke knjižnice o zgodovini in kulturni dediščini mesta Kaunas privabljajo dodatna sponzorska sredstva. Najnovejše publikacije financirajo tako država kot zasebni sponzorji.

Lanskega decembra je predsednik države sprožil nacionalno akcijo in javnost spodbudil k darovanju novih knjig knjižnicam. KPLC je organizirala dobrodelni koncert, na katerem so nastopili znani litvanski glasbeniki. V zameno za brezplačne vstopnice so občinstvo pozvali k darovanju knjig in jih na ta način zbrali preko 3.000. Koncert je sponzoriral informacijski ponudnik.

S sodelovanjem v štiriletnem nacionalnem projektu »Knjižnice za inovacije« so pridobili veliko dragocenega andragoškega znanja. Uporabljajo ga za izobraževanja zaposlenih in svojih uporabnikov. Da bi zagotovili kontinuiteto in širok izbor usposabljanj tudi po izteku projekta, so sklenili sporazum z dvema novima partnerjema. Z banko, ki izvaja usposabljanja za uporabo elektronskih bančnih storitev in učinkovito varovanje osebnih podatkov, in jezikovnim centrom, ki zagotavlja tečaje angleščine za njihove zaposlene.

V sodelovanju z gospodarstvom redno pripravljajo letne promocije in tekmovanja s sponzoriranimi bogatimi nagradami. V lanskem letu so npr. organizirali priljubljeno tekmovanje »Ustvari slog sodobnega knjižničarja«, v okviru katerega so prejeli preko 200 risb, ki so jih nagradili z oblačili modne trgovine.

Z Mestno občino Kaunas in Telekomunikacijsko družbo so olepšali okolje in življenje prebivalcev mesta tako, da so obnovili klopi v malem Oak Grove Parku, ki obdaja knjižnico. Prenovljene klopi, označene z logotipi sponzorjev, bodo uporabili za prirejanje tekmovanj v različnih igrah ipd.

Sodelujejo tudi z vladnimi organizacijami. Z litovskimi zračnimi silami izvajajo različne projekte za promocijo branja in krepitev nacionalne identitete. Pripravili so premične in virtualne raz-

stave ob obletnici zgodovinskega poleta preko Atlantika znanih litvanskih pilotov. Z vojaškimi strukturami so aktivno vključeni v promocijo čistilne akcije mesta Kaunas.

Na seznamu KCPL partnerstev je veliko število nevladnih organizacij: mestnih muzejev, gledališč, izobraževalnih ustanov ipd. Skupaj organizirajo različne prireditve, koncerte, filmske festivale in drugo. Veliko pozornosti so vzbudili z gledališko predstavo v knjižnici. Ne tradicionalno prireditev so organizirali v sodelovanju z gledališčem.

Letos so se vključili v nov EIFL-ov projekt »BiblioHealth«, katerega cilj je spodbuditi starejše k zdravemu načinu življenja in nuditi dostop do zanesljivih virov zdravstvenih informacij. V sodelovanju z zdravniki, psihologi in mediji organizirajo srečanja z zagovorniki zdravega načina življenja, sprostitev z joga ipd.

Že več let sodelujejo pri izvajanju projekta »Rebel: Branje med vrsticami«, ki je del mednarodnega vseživljenjskega učenja programa Grundtvig. V okviru projekta predstavljajo branje kot orodje za krepitev evropske zavesti. Pridobljene izkušnje delijo s partnerji iz Nemčije, Italije, Malte, Turčije in Norveške.

Partnerstvo z lokalno skupnostjo predstavlja knjižnični Klub prostovoljcev, ki deluje že od leta 2008. Člani kluba so mladi in strokovnjaki različnih področij, ki ne sodelujejo le v dejavnostih, ki jih organizira knjižnica, temveč prirejajo tudi svoje predstavitve in predavanja.

Vzpostavljena partnerstva so postala ključ uspeha Kaunas County Public Library, na ta račun je knjižnica letos prejela kar dve nagradi: za učinkovito zagovorništvo in za najbolj sodelovalno knjižnico 2012.

Biblioterapija v knjižnici Brištonas public library (<http://www.birstonas.mvb.lt/>)

Splošna Knjižnica Brištonas izvaja knjižnično dejavnost za lokalno prebivalstvo istoimenskega mesteca Brištonas, v širšem litvanskem knjižničnem prostoru pa je poznana predvsem po storitvah biblioterapije, ki jih izvaja v tesnem sodelovanju z bližnjim zdraviliščem. Cilj knjižnice je v organizaciji, razvoju in širitvi storitev biblioterapije in umetnostne terapije, z združevanjem spretnosti in znanj bibliotekarjev, zdravnikov in psihologov.

Slika 11: Delovni sestanek v knjižnici
Brištonas public library

Leta 2008 sta knjižnica Birštonas in javna ustanova »Tulpe« Sanatorium sklenili sporazum o sodelovanju in začeli z zagotavljanjem biblioterapevtskih storitev za bolnike, ki se zdravijo v sanatoriju. Predhodna nujno potrebna biblioterapevtska znanja in izkušnje so bibliotekarji pridobili na delavnicah G. Petroniene in na intenzivnih tridnevni biblioterapevtskih usposabljanjih, ki jih je organiziral Inštitut za humanistično in eksistencialno psihologijo. Tečaje o biblioterapiji je vodil priznani doktor - psihoterapevt A. Alekseikas. Ob zaključku tečajev so udeleženci pridobili certifikat, ki dovoljuje vodenje biblioterapevtskih delavnic. Javna ustanova »Tulpe« Sanatorium in javna knjižnica Birštonas uspešno izvajata skupni projekt »Biblioterapija – velike možnosti novega prostora« že skoraj tri leta.

Leta 2010 so projekt dopolnili z »Uporabo biblioterapije in umetnostne terapije pri prebivalcih občine Birštonas« in prejeli sponzorstvo mestne občine Birštonas za organizacijo istoimenskih delavnic.

Slika 12: Laboratorij Multi-music (Muzika)

Delavnico biblioterapije pričnejo s kratkim uvodnim govorom o pojmu, cilju in načelih biblioterapije kot metode, o pravilih dela v skupini, itd. Nato se preberejo različni dnevni povzetki iz seznama knjig, ki sta ga sestavila in predlagala bibliotekar in psiholog. Sledi analiza in refleksija vsebin skozi pogovor. Knjižničar - biblioterapevt lahko na tak način pomaga premagovati lažje oblike depresije, vedenjske motnje, pomanjkanje samozaupanja, lahko pomaga pri okrevanju po težkih operacijah, poškodbah in izgubah ter tako pripomore k odpravljanju tesnobnih misli.

Multimedijški center knjižnice Marijampolė Petras Kriaučiūnas Public Library (www.marvb.lt/)

Splošna knjižnica se lahko pohvali z dolgo tradicijo (ustanovljena je bila leta 1921) in sodobnim interaktivnim učnim centrom za znanost in tehnologijo (Multicentras). Locirana je v mestecu Marijampole v južnem delu Litve in skupaj z 26 podružnicami pokriva širše območje občine s preko 47.000 prebivalci. Knjižnične storitve redno uporablja 16,7 % prebivalcev, med njimi je 28,8 % mlajših od 14. leta starosti. Mladi so ciljna skupina sodobnega multicentra, nacionalne posebnosti v litvanskem knjižničarstvu.

Multicenter je sad skupnega projekta s poljskim mestom Olšyno. Leta 2007 so za projekt porabili 290.000,00 EUR evropskih finančnih sredstev, ostalih 25 % sredstev je prispevala občina Marijampoles. Enak multicenter so ustanovili v poljskem Olšynu. Nabavljena licenca podjetja Degem system (Izrael) je določila kvadraturo, postavitev in vsebino opreme obeh multicentrov ter omogočila široko paleto dejavnosti in raziskav, povezanih z najnovejšimi spoznanji in informacijsko tehnologijo. Center sestavlja osem laboratorijev:

- Laboratorij Multi-kid (Vaiskas) ponuja najmlajšim 120 računalniških didaktičnih igrice za spoznavanje živali, rastlin, prometa, glasbe, geometrijskih likov ipd.;
- Laboratorij Logi-kid (Dizainas) je s široko paleto možnostmi trodimenzionalnega sestavljanja in programiranja majhnih delcev K'NEX namenjen spodbujanju logičnega, kreativnega in inovativnega mišljenja;
- Laboratorij Multi-music (Muzika) uvaja mlade v svet glasbe preko vrste glasbenih programov, namenjen pa je tudi zahtevnejšim uporabnikom;
- V laboratoriju Multi-art (Menas) skušajo s programi za grafično oblikovanje slik in fotografij

spodbujati domišljijo mladih in krepiti občutek za umetnost;

- Laboratorij Multi-lingua (Kalba) je namenjen interaktivnemu učenju angleškega jezika;
- V laboratoriju Multi-environment (Pasaulis) izvajajo fizikalne, biološke in kemijske poskuse (merijo hitrost predmetov, srčni utrip, oblikujejo vremenske prognoze ipd.);
- Laboratorij Multi-science (Mokslas) je znanstveni laboratorij za spremljanje podnebne segrevanja, za pretvarjanje sončne energije v električno ipd.;
- Laboratorij Multi-tech (Technika) pa je s prikazi delovanja pomanjšanih tehnoloških naprav namenjen spoznavanju različnih sodobnih industrijskih sistemov.

Cilj učnega centra je spodbuditi zanimanje mladih za informacijsko tehnologijo, ponuditi šolam dodatne možnosti izobraževanja in spodbuditi otroke k ustvarjalnemu preživljanju prostega časa. Del šolskega pouka pogosto poteka v mult centru knjižnice, obiskujejo pa ga šole iz vseh predelov države. Dobro sodelovanje centra s šolami potrjujejo tudi statistični kazalci, ki letno zabeležijo že preko 10.000 obiskov.

Digitalizacija in spletne storitve podjetja DIZI UAB

Program mobilnosti smo sklenili z obiskom podjetja DIZI UAB iz Vilne, ki v zadnjih letih zelo uspešno sodeluje s knjižnicami, muzeji in arhivi v projektih digitalizacije, razvoja spletnih strani in drugih aplikacij. Podjetje DIZI svojih storitev ne omejuje le na običajno pretvorbo dokumentov iz analogne v digitalno obliko. Veliko pozornost posveča iskanju inovativnih rešitev dolgoročnega hranjenja in strategijam dostopa, ob upoštevanju mednarodnih standardov in priporočil ekspertov oz. vodilnih organizacij v stroki. Knjižnicam ponujajo še spletne rešitve, med drugim

Slika 14: Laboratorij Multi-tech (Technika)

knjižnici Martynas Mažvydas National Library of Lithuania. V spletne strani standardno vgrajujejo »accessibility options« – spletne rešitve za uporabnike s posebnimi potrebami (možnost uporabe visoko kontrastnega prikaza, ki slabovidnim olajšuje branje teksta ipd.).

Mlado podjetje šestih redno zaposlenih programerjev iz leta v leto širi obseg svojega poslovanja preko partnerstev v projektih Europeane lokal, Libraries for Innovation (Bibliotekos požangai), digitalizirane kulturne dediščine Pasvalia (dostopna na spletni strani <http://www.pasvalia.lt/>) in še veliko drugih.

Urška Emeršič
Mestna knjižnica Grosuplje
in
Luana Malec
Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper

Viri:

- <http://www.klavb.lt/lt/component/banners/click/51>
- <http://www.eifl.net/>
- spletna mesta in predstavljena gradiva obiskanih knjižnic

19

Slika 13: Laboratorij Multi-environment (Pasaulis)

Slika 15: Sproščeno vzdušje na poslovilnem večeru ob kapljici žlahtnega litvanskega piva

Noč čarovnic v Knjižnici Makse Samsa Ilirska Bistrica in druge oblike dela z mladimi

Knjižnica Makse Samsa je za uporabnike »prijazna in domača« knjižnica, hkrati pa tudi moderno informacijsko, kulturno, socialno in izobraževalno središče. Knjižnica deluje v skladu z osnovnim namenom splošne knjižnice, to je posredovanje knjižničnega gradiva in storitev na različnih medijih in različnih področjih, s čimer zadovoljujemo potrebe posameznikov in skupin po izobraževanju, informacijah in razvoju osebnosti, vključno s sprostitvijo in razvedrilom.

Na mladinskem oddelku ponudbo gradiva nadgrajujemo s številnimi oblikami dela s predšolskimi otroki in z njihovimi starši, z osnovnošolci ter z dijaki, pri čemer sodelujemo s šolami in drugimi organizacijami, ki so vključene v delo z mladimi.

Oblike dela z mladimi v Knjižnici Makse Samsa

Knjižničarji se zavedamo, kako pomembna je bralna kultura in vzgoja za branje ter uporabo knjižnice že od malih nog, zato pripravljamo različne oblike dela z mladimi.

Predšolski otroci lahko v Knjižnici Makse Samsa obiskujejo ure pravljic enkrat tedensko v dopoldanskem ali pa popoldanskem terminu. Po dogovoru z vzgojiteljicami iz vrtca ter z učitelji osnovnih šol pripravimo za skupine bibliopedagoške ure in posebne tematske dneve z ustvarjalnimi delavnicami (praznik Čebelice, kulturni praznik, dan zlatih knjig, svetovni dan otroških knjig, pozdrav letnim časom ...), seveda za otroke s posebnimi potrebami pripravimo prilagojene aktivnosti. Knjižničarke tudi večkrat pripravimo kakšno gledališko oz. lutkovno igrico za otroke in jih povabimo v knjižnico na ogled (igrice o letnih časih, o božičnih praznikih, o čarovnicah, o prijateljih, o gozdnih živalih ...). Otroci lahko mesečno rešujejo knjižni kviz in sodelujejo v žrebanju knjižnih nagrad ter si ogledajo različne priložnostne razstave, ki jih pripravimo knjižničarke oz. otroci (vrtec, ure pravljic). Redno sodelujemo tudi pri projektih na nacionalnem nivoju kot so: projekt Rastem s knjigo, reševanje Mega kviza, Moja najljubša knjiga ...

Seveda pa tudi v času šolskih počitnic med letom (krompirjeve počitnice, novoletne, zimske in prvomajske) poskrbimo, da otrokom ni dolg-

čas in pripravimo za njih različne aktivnosti oz. delavnice (noč čarovnic, izdelovanje novoletnih okraskov in voščilnic, izdelovanje nakita, likovne delavnice ...) ter ogled risanih filmov na velikem platnu.

Med poletnimi počitnicami je v naši knjižnici letos že enajstič po vrsti potekala počitniška bralna značka za otroke »Bralni črv«. Otroci morajo prebrati 5 knjig po lastnem izboru (primerno starosti), knjigo pa nato predstavijo na različne načine: z ilustracijo na temo prebrane knjige ali drugimi likovnimi izdelki, lahko pa tudi z obnovo knjige (pisno ali ustno). V letošnjem letu je sodelovalo 59 otrok, ki so na zaključni prireditvi prejeli priznanje in lepo nagrado.

Slika 1: Podelitev priznanj Bralni črv 2012

Noč čarovnic v Knjižnici Makse Samsa

V Knjižnici Makse Samsa smo pred štirimi leti začeli z novim projektom za otroke – Noč čarovnic v Knjižnici Makse Samsa, namenjenim predšolskim otrokom in osnovnošolcem. Projekt se odvija prav na večer praznovanja noči čarovnic, to je 31. oktobra, v okviru katerega pripravimo 2-urno dejavnost (predstava + ustvarjalne delavnice).

Glede na to, da se je v prejšnjih letih projekta udeležilo veliko število otrok (prek 100), večina predšolskih otrok v spremstvu s starši ter osnovnošolcev prve triade, smo se odločili, da v letošnjem letu pripravimo projekt samo za osnovnošolce (predšolski otroci so imeli delavnice na to temo pri urah pravljic). Zaradi velikega obiska in dosedanjih izkušenj pri tem projektu smo se tudi odločili, da letošnjo prireditev Noč čarovnic v

Knjižnici Makse Samsa organiziramo v sodelovanju z lokalnim študentskim klubom Klub študentov Ilirska Bistrica (dalje KŠIB).

Kljub temu, da smo povabili samo osnovnošolce, smo bili tudi letos prijetno presenečeni, saj je knjižnica spet pokala po šivih od množice otrok, teh je bilo okoli 100, na samih delavnicah pa jih je sodelovalo kar 85, od tega 30 otrok iz prve triade, 35 iz druge in 20 iz tretje triade. Ker je nemogoče obvladati in hkrati ustvarjati s tolikšnim številom otrok, smo le-te razporedili v 9 skupin, znotraj katerih je bilo od 7 do 9 otrok različnih starosti ter vsaki skupini dodelili svojega mentorja (študentka ali knjižničarka). Naloga mentorja znotraj skupin je bila, da skrbi za motivacijo otrok in jih spodbuja pri delavnicah tako, da vsi sodelujejo.

Noč čarovnic se je v knjižnici pričela s plesnim nastopom čarovnic iz KŠIB-a, ki so poskrbele za pravo vzdušje. Otroci so preko kviza (pripravljen v PowerPoint predstavitvi) spoznali od kod izvira noč čarovnic in kakšne nenavadne stvari se dogajajo na to noč. Sledile so različne delavnice - risanje čarovniških motivov, ličenje, izdelovanje mask, izdelovanje čarovniških kostumov, debatni krožek na temo mračnih sil (čarovnice, vampirji, volkodlaki ...). Pri vsaki delavnici smo pripravili razstavo knjig, ki obravnavajo področje delavnice. Tako smo npr. pri delavnici ličenja pripravili knjige o poslikavah obraza, pri delavnici risanja čarovniških motivov smo razstavili razne priročnike o risanju itd. Zadnja igra je bilo tekmovanje v plesu, saj so morali otroci po skupinah pripraviti svojo izvirno koreografijo. Najboljši skupini pri kvizu ter pri plesu sta bili

Slika 2: Noč čarovnic v KMS – ustvarjalne delavnice

nagrajeni, nagrade pa smo podelili tudi še za najlepšo bučo »princesko« (nekateri otroci so na prireditve prinesli buče, ki so jih že doma izrezljali) ter najlepšo risbo. Prireditve smo seveda zaključili s skupinsko sliko in sladkimi presenečenji.

Splošne knjižnice iščemo vedno nove načine kako privabiti mlajšo populacijo v knjižnico. Zato v želji, da bi privabili čim večje število otrok posegamo za novimi idejami, novimi projekti in jih tudi uresničujemo. Na nas je, da jim ponudimo takšne storitve – dejavnosti, ki jih zanimajo in Noč čarovnic v Knjižnici Maks Samsa je eden takih projektov, ki je prinesel zelene rezultate – velik obisk.

Katarina Škrab
Knjižnica Makse Samsa Ilirska Bistrica
katarina.skrab@knjiznica-ilb.si

KNJIŽNIČNE PRIREDITVE

Mesec šolskih knjižnic

Oktobra praznujemo šolske knjižnice mednarodni šolskih knjižnic. Letošnje praznovanje je vodilo geslo: **ŠOLSKÉ KNJIŽNICE – VEZ MED PRETEKLOSTJO, SEDANJOSTJO IN PRIHODNOSTJO**. Opozorilo nas je na bogastvo, ki ga knjižnice hranimo. V šolskih knjižnicah imamo shranjene knjige in dokumente, ki pričajo o preteklem času in ohranjajo zgodovino, skrbijo za sedanost in prihodnost naših učencev s tem,

da jih opremljajo s kompetencami, ki so potrebne za uspešno delovanje v današnji družbi. Praznovanje mednarodnega meseca šolskih knjižnic pa opozarja na široko paleto dejavnosti, s katerimi šolske knjižnice svoje uporabnike, zaposlene na šolah in učence, preko njih pa tudi starše opremljajo za življenje.

V šolski knjižnici Osnovne šole Ivana Cankarja smo praznovan-

je začeli prve dni oktobra ob Tednu otroka. Za uporabnike smo pripravili več različnih dogodkov.

V četrtek, 4. 10. 2012, smo imeli v šolski knjižnici na Lošci **1. bralni zajtrk**. Udeležilo se ga je 28 učencev iz 4. in 5. razreda. Knjižničarki sva jim predstavljali mladinske knjige, ki sodijo v P bralno stopnjo, njihove zgodbe pa so povezane z letošnjo temo Tedna otroka –

Slika 1: Pravljično urico so obiskali učenci iz jutranjega varstva

Slika 2: Literarni večer je bil zanimiv in poučen

radosti in stiske odraščanja. Učenci so na koncu dogodka zapisali svoje misli o bralnem zajtrku:

- Anej, 4. a: »Dobro je bilo takrat, ko je knjižničarka brala. Ni mi bilo všeč, da so nekateri odhajali takrat, ko je brala.«
- Kaja, 4. a: »Bilo mi je všeč, ker je bilo veliko zanimivih zgodb. Hočem, da je knjižni zajtrk še kdaj. Ni mi bilo všeč, da je bilo hitro konec.«
- Živa, 4. c: »Všeč mi je bilo, da niste povedali konca zgodbe. Najbolj mi je bila všeč knjiga o avtocesti.«
- Izak, 4. d: »Ta bralni zajtrk je bil super. Če bi se lahko še ponovil, ampak ne v četrtek, če lahko v sredo. Najbolj so mi bile všeč knjige. Komaj čakam, da se ponovi. Hvala!«
- Aleksa: »Zajtrk je bil sočen in knjigice so bile zanimive.«
- Inti, 4. d: »Zelo mi je bilo všeč, ko ste brale knjige. Bile so zelo zanimive.«

nili pravljici Kaj dela očka? S pravljjično urico smo bili vsi zadovoljni, učenci pa so izrazili željo, da bi se še kdaj ponovila.

V petek, 19. 10., smo z devetošolci začeli z reševanjem **slovenskega MEGA kviza**. Spoznali so življenje in delo slovenske pisateljice Zofke Kveder. V letošnjem šol. letu poteka 7. cikel slovenskega knjižnično – muzejskega MEGA kviza z naslovom PORTRETI SLOVENSkih PIONIRK. V luči evropskega leta državljanov se bodo vsi reševalci podrobneje posvetili Slovenkam, ki so z izjemnimi, pionirskimi dosežki zaznamovale svoj čas in se vpisale v zgodovino slovenskega naroda.

Pozabili nismo niti na praznik Čebelice, s katerim se na rojstni dan pisateljice Kristine Brenkove spomnimo na njeno vlogo pri porajanju te otroške knjižne zbirke. Drugošolci so se udeležili pravljjične urice v Cankarjevi knjižnici Vrhnika, kjer so slišali vse štiri zgodbe iz zadnjega »roja« Čebelice.

V četrtek, 25. oktobra, smo imeli v šolski knjižnici **literarni večer**, na katerem smo gostili dve mladinski pisateljici in urednico njunih knjig. Spoznali smo prvi del fantastične sage **ČARNI ANGEL** (serija Pravi svet) in mladinsko pisateljico Danilo Žorž, mlado odvetnico iz

Ajdovščine, ki je bila že dvakrat nominirana za nagrado večernica, ter avtorico Natalijo Nanevsko Đuričič, arhitektko iz Ljubljane, po rodu iz Bitole, ki je predstavila prvi del pustolovsko – fantastične sage z naslovom **OTROCI AVALONA** (serija Pozabljeni). Med sproščenim klepetom ju je urednica spraševala o mnogih rečeh:

- *Kako nastane dobrih 400 strani napetega branja?*
- *Je pomembno, kaj da avtorica jesti junakom?*
- *Te kje čakajo poldragi kamni, ki v sebi skrivajo moč čaranja?*
- *Je vročina znak za odhod k zdravniku ali ... v druge svetove?*
- *Kje je večja divjina, v gozdu ali med šolskimi klopimi?*

S svojimi odgovori na vprašanja sta avtorici na drugačen, zanimivejši način predstavili prvi knjigi iz svojih novih knjižnih sag. Na koncu srečanja sta šoli podarili svoji knjigi, ki sta ju na ravnateljčino prošnjo tudi podpisali.

S tem dogodkom smo zaključili letošnji mesec šolskih knjižnic, ki je vsakdanje življenje šole in šolske knjižnice obogatil z zanimivimi dogodki. Odzivi uporabnikov (učencev in učiteljev) so bili pozitivni, izraženih je bilo tudi veliko želja po več takšnih dogodkih.

V naslednjem šol. letu bova zato knjižničarki spet organizirali praznovanje meseca šolskih knjižnic na malce drugačen način.

Andreja Nagode
OŠ Ivana Cankarja Vrhnika

Nisem od tu

Redki so primeri, ko se knjižnica loti ciljne promocije svoje dejavnosti z nagovorom ciljnih skupin, tudi med splošnimi knjižnicami, ki imajo enkratno domoznansko vsebino, s katero zmorejo nagovoriti različne cilje skupine. Morda nas prav zato navdušijo. Pred leti nas je prijetno presenetila Knjižnica Mirana Jarca s predstavljanjem občin na svojem območju, tokrat pa Knjižnica Duplek, enota Mariborske knjižnice, ki je domoznansko gradivo svojega območja, občine Duplek, predstavila občinski oblasti, učiteljem in predstavnikom društev. Tatjana Jamnik Pocajt poroča v internem glasilu Mariborske knjižnice Informator (2012, št. 128), da so bili obiskovalci navdušeni nad predstavitvijo značilnosti in dejavnosti svoje občine na portalu Kamra in nad knjižnično dejavnostjo, ki se zmore vključevati v širšo prepoznavnost lokalnega okolja. Dogodek, ki je bil namenjen tudi iskanju naklonjenosti in razumevanja med financerji in potencialnimi sodelavci knjižnice, bo svojo izobraževalno pot nadaljeval po osnovnih šolah in krepil poznavanje domačega kraja.

Za popotnika je digitalizirano gradivo gotovo dobra dodatna možnost za seznanjanje s krajem, ki ga želi obiskati in bolje spoznati, še zlasti takrat, ko v kraju ne pričakuje (odprtega) turističnega urada. Informacije, ki jih nabira v tisknem gradivu in na različnih spletnih mestih, mora pogosto dopolniti v samem kraju. Takrat pa se lahko kaj hitro znajde v težavah, ko išče podatke o značilnostih, poteh do njih, dogodkih in podobno. Saj poznavalec nalog splošne knjižnice domneva, da bo podatke dobil med domoznanskimi informacijami, zato najprej povpraša, kje je knjižnica. Ne dobi vselej takojšnjega odgovora, ne na cesti, ne v recepcijah hotelov, še manj natančni so odgovori o njeni odprtosti. Če ima srečo, da je krajevna knjižnica odprta, pa ni vselej gotovo, da bo dobil želene informacije, ker knjižnica nima domoznanske zbirke, niti sprotnih turističnih in vsakodnevnih lokalnih informacij. Sprijaznjen povpraša knjižničarja, pričakujoč, da pozna splošne značilnosti kraja, v katerem opravlja knjižnične storitve. Odgovor »Ne vem, nisem od tu.« je hladen tuš, ki ga doživi pogosto tudi v recepcijah hotelov in med natakariji. »Nisem od tu« je pravzaprav vse pogostejši odgovor, ker se vse več ljudi zaposluje zunaj domačega kraja. To pa ne bi smelo biti

opravičilo za nepoznavanje kraja, ki jim omogoča zaposlitev in v katerem delujejo.

Kako se rešiti takih odgovorov, ki mečejo slabo luč na nezainteresirane zaposlene, ampak tudi na njihove vodje, posredno pa tudi na kraj sam, ker odgovornim ni uspelo povezati vse njegove dejavnike. Knjižnica Duplek ga ponuja s predstavitvijo domoznanskih informacij, funkcije krajevne knjižnice in dostopnosti njenih storitev, ki bo dobila nadaljevanje. Naj se ne ustavi! Napoti naj se vsaj še med turistične delavce! Predvsem pa naj poskrbi, da bodo informacije o krajevni knjižnici, v enostavni obliki natisnjene, dostopne v recepcijah hotelov in v javnosti dostopnih organizacijah, tudi v gostilnah. Preprosto zato, ker so v manjših krajih pogosto edine z daljšo odprtostjo. Izkušnje popotnika kažejo, da je v domačih gostilnah in bifejih, v tistih, kamor zahajajo domačini, največ poznavalcev sodobne podobe okraja, ne pa vselej tudi knjižnice. In zakaj ne bi knjižnica v dogovoru s hotelirjem, gostilničarjem poskrbela tudi za take informacije, morda celo za izposojevališče premične zbirke v njih. Če se knjižničar lahko ukvarja s strežbo kave in pijače, nas ne bo čudilo, da gostilničar v svojih prostorih omogoča prosto dostopnost lokalnih informacij in izbranega knjižničnega gradiva za samostojno izbiro in izposajo na dom. Knjižničarji zmorejo dostopnost knjižničnih storitev strokovno organizirati (nekateri knjižnice že imajo nekaj izkušenj s tem) in zmeraj bolj promocijsko usposobljeni okolje tudi prepričati za sodelovanje. Meni pred leti, ko sem pripravila program za izposojevališče premične zbirke v gostilni, ni uspelo. Morda je sedaj čas, da knjižnice pogumno stopijo iz ustaljenih standardnih prostorov, kadar jim niso zagotovljeni, in razširijo določene, čeprav omejene storitve v tiste, ki so namenjeni javnosti (tudi zdravstvene domove, zasebne ordinacije ...), odprti dalj časa in zmorejo prepoznati plus tudi zase. Ne navijam za gostilne, navijam pa za dostopnost informacij o knjižnicah in lokalnih domoznanskih informacij tudi zunaj spletnih strani knjižnice, da bo odgovor »Ne vem, nisem od tu« prerasel vsaj v usmerjevalni odgovor: »Podatki so vam na voljo v ...«.

Posvetovanje »Izzivi sodobnih tehnologij«

Minulo posvetovanje s pomenljivim naslovom Izzivi sodobnih tehnologij sta že petič organizirali Sekcija za visokošolske in Sekcija za specialne knjižnice, delujoči pod okriljem Zveze bibliotekarskih društev Slovenije. Kot študentka 3. letnika Oddelka za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo na Filozofski fakulteti se skušam v čim večji meri udeleževati različnih konferenc, posvetovanj, ki so pomembne za razvoj bibliotekarske stroke v Sloveniji in po svetu. Takšne prireditve se mi zdijo zelo dobra izkušnja za študente in študentke, saj si na ta način lahko pridobimo nekaj iztočnic iz prakse, izvemo kako je bibliotekarska stroka razvita v svetu (referati tujih predavateljev), ugotovimo, kateri tip knjižnice nam najbolj ustreza kot potencialno delovno mesto in navsezadnje, kakšna je naša bodočnost.

Slovenski knjižničarji skušajo svoje storitve narediti dostopnejše knjižničnim uporabnikom. Na tokratnem posvetovanju je bilo govora o e-knjigah, platformah, na katerih so te dostopne, družbenih oziroma socialnih omrežjih ter o institucionalnem repozitoriju. Predstavljene vsebine so name naredile večji vtis kot sem pričakovala. Ugotovila sem, da tudi če favoriziram tiskane izdaje, ne morem zanikati obstoja virtualnih vsebin in e-knjig. E-knjige in knjige na klasičnem nosilcu soobstajajo in so vir neštetih, dopolnjujočih se informacij. V tem kontekstu bi izpostavila predavanje gospe Nataše Godec, knjižničarke v Osrednji družboslovni knjižnici Jožeta Goričarja FDV. Spregovorila je o knjižničnih gradivih z multimedijскими vsebinami, ki so postali tamkajšnja praksa. Ta gradiva so namenjena predstavitvi knjižnice in njenih storitev ter izobraževanju uporabni-

kov. Vse te vsebine je interaktivno prikazala v obliki virtualnega plakata in je sedaj ločeno po postopkih dostopna na spletni strani knjižnice.

Če podam neko splošno mnenje o dogodku bi rekla, da je bil organizacijsko kvalitetno izpeljan. Žal, gledano z vidika študenta, ni bil vsem finančno dostopen. Ko namreč dajemo poudarek na razvoj in inovativno vlogo knjižnic, bi morali biti pozorni tudi na to, kdo se bo z e-gradivom, v času naslednjih generacij, vsakodnevno srečeval, in posameznikom, ki bi si to želeli, omogočiti lažjo pot do praktičnih znanj.

Špela Sanabor
študentka Oddelka za
bibliotekarstvo, informacijsko
znanost in knjigarstvo, Filozofska
fakulteta
spela.sanabor@gmail.com

OBVESTILA

Koledar prihajajočih srečanj

TUJINA

(izbor za obdobje januar - februar 2013)

24

- **21. 1. 2013**, London, Velika Britanija, *Supporting and enhancing your repository*, <http://www.rsp.ac.uk/events/supporting-and-enhancing-your-repository/>
- **23.-25. 1. 2013**, Ankara, Turčija, *BOBCATSSS Conference: From Collections to Connections: Turning Libraries »Inside-Out«*, <http://bobcatsss.net/>
- **25.-29. 1. 2013**, Seattle, Washington, ZDA, *ALA Winter Meeting and Exhibits*, <http://alamw13.ala.org/>
- **29.-30. 1. 2013**, Berlin, Nemčija, *Academic Publishing in Europe (APE) 8: »The Funding of Publishing. Changes and Consequences for Science and Society«*, <http://www.ape2013.eu/index.html>
- **30. 1.-1. 2. 2013**, Kijev, Ukrajina, *Scientific Communication in the Digital Age*, <http://spscg.ukma.kiev.ua/october/2012/schedConf/overview>
- **31. 1.-1. 2. 2013**, Rim, Italija, *9th Italian Research Conference on Digital Libraries (IRCDL 2013)*, <http://www.dis.uniroma1.it/~ircdl13/>
- **1. 2. 2013**, London, Velika Britanija, *Open Access Workshop: Guiding Principles and Practical Action for Learned Societies*, <http://www.alpsp.org/Ebusiness/Meetings/Meeting.aspx?ID=348>
- **4.-8. 2. 2013**, Rim, Italija, *6th ACM International Conference on Web Search and Data Mining*, <http://www.wsdm2013.org/>
- **6.-8. 2. 2013**, Auckland, Nova Zelandija, *6 - 8, Open Research*, <https://sites.google.com/site/nzauopenresearch/>
- **12.-15. 2. 2013**, Fort Worth, ZDA, *iConference 2013*, <http://iconference.ischools.org/iConference13/2013index/>
- **12.-15. 2. 2013**, New Delhi, Indija, *International Conference on Academic Libraries (ICAL) 2013*, <http://www.ipu.ac.in/ical2013/index.htm>
- **15.-18. 2. 2013**, Barcelona, Španija, *5th International Conference on Agents and Artificial Intelligence - ICAART 2013*, <http://www.icaart.org/>
- **24.-26. 2. 2013**, Filadelfija, ZDA, *NFAIS 55th Annual Conference: »In Search of Answers: Unlocking New Value from Content«*, <http://www.nfaais.org/page/372-2013-nfaais-annual-conference>

OBVESTILO AVTORJEM

Knjižničarske novice so informativni bilten, ki seznanja slovenske knjižnične delavce s tekočimi dogajanjem in novostmi v stroki. Objavlja strokovne članke, poročila s strokovnih posvetovanj, srečanj in sestankov, prispevke o pomembnih dogodkih in novostih v knjižnicah, prispevke o projektih, v katerih sodelujejo knjižnice, intervjuje, mnenja in ocene, spominske in podobne zapise, obvestila in razpise ter obvestila o prireditvah, posvetih in drugih strokovnih dogodkih.

Navodila za pripravo prispevkov

Jezik objavljenih prispevkov je praviloma slovenski, v skladu z odločitvijo uredništva, pa tudi angleški. Avtorji morajo uredništvu poslati jezikovno pravilno besedilo. Prejetih tekstov uredništvo ne lektorira. Avtor tudi v celoti odgovarja za vsebino prispevka. Avtorsko pravico do objavljenih prispevkov ima izdajatelj publikacije, avtor obdrži moralne avtorske pravice.

Naslov prispevka mora biti kratek in jasen, dopolni se lahko s podnaslovom. Pri poročilih s strokovnih posvetovanj in drugih srečanj naj bodo v naslovu/podnaslovu prispevka navedeni naslov posvetovanja oziroma srečanja ter kraj in datum dogodka.

Pod naslovom naj bo naveden avtor prispevka (oziroma avtorji), in sicer vedno v polni obliki (ime in priimek). Če je avtorjev več, naj sami določijo vrstni red imen avtorjev. Poleg imena avtorja je treba navesti tudi sedež ustanove, kjer je avtor prispevka zaposlen ali ime fakultete, če je študent, ter elektronski naslov avtorja. Tudi pri večjem številu piscev je treba pri vsakem posamezniku navesti vse zahtevane podatke. Pri citiranju virov naj avtorji upoštevajo navodila revije Knjižnica. Dolžina prispevka naj ne presega 20.000 znakov (vključno s presledki).

Prispevek lahko poleg teksta vsebuje tudi slike (preglednice, diagrame, fotografije ipd.). Vsaka slika naj ima zaporedno številko in naslov. Če avtor slik ne vključi v besedilo prispevka, naj bo v njem jasno označeno, katera slika sodi na določeno mesto v tekstu. Pri vsaki sliki je treba navesti tudi njeno avtorstvo (avtor je lahko pisec prispevka ali kdo drug). Pri portretni fotografiji je potrebno navesti tudi imena oseb v polni obliki (ime in priimek), in sicer z začetno navedbo "Od leve proti desni:... ". Avtor prispevka mora uredništvu predložiti pisne izjave oseb na portretni fotografiji, da se strinjajo z javno objavo fotografije v Knjižničarskih novicah. Slikovno gradivo lahko avtorji priložijo tudi v JPG ali PNG formatu.

Z oddajo prispevka uredništvu se šteje, da avtor soglaša z objavo svojega prispevka v tiskani in elektronski obliki Knjižničarskih novic.

Pošiljanje prispevkov

Prosimo, da članke in prispevke pošljete uredništvu publikacije v elektronski obliki, in sicer na naslov icb@nuk.uni-lj.si. Prispevkov ne honoriramo!

Uredništvo Knjižničarskih novic

ISSN 0353-9237

Izdala in založila: Narodna in univerzitetna knjižnica, Turjaška 1, 1000 Ljubljana

Za knjižnico: Mateja Komel Snoj

Odgovorna urednica: Damjana Vovk (e-pošta: icb@nuk.uni-lj.si)

Uredniški odbor: Tomaž Bešter, Irena Kavčič, Daša Pokorn, mag. Darija Rozman

Fotografija na naslovnici: Matija Brumen

Naklada: 400 izvodov

Tisk: COLLEGIUM GRAPHICUM d.o.o. Ljubljana

Naročila in odpovedi tiskane in elektronske oblike Knjižničarskih novic: icb@nuk.uni-lj.si oz. tel. št. 01/2001-176

Naročnina za leto 2012: 50,00 EUR za tiskano obliko & 1 brezplačen dostop do elektronske oblike, 30,00 EUR za dostop do elektronske oblike

